

[логотип]
РАДА ЄВРОПИ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

СУДОВА ПАЛАТА

СПРАВА НОЙМАЙСТЕР проти АВСТРІЇ

(Заява № 1936/63)

ПОСТАНОВА

СТРАСБУРГ

27 червня 1968 р.

У справі "Ноймайстер проти Австрії",

Європейський суд з прав людини, засідаючи згідно з положеннями статті 43 (ст. 43) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - "Конвенція") і пункти 21, 22 і 23 Регламенту судової палати до складу якої увійшли судді:

пан Г.Ролін [H. ROLIN], головуєчий,
і пп.

А.Холмбек [A. HOLMBÄCK],
Г. Балладоре Паллієрі [G. BALLADORE PALLIERI],
Г. Мослер [H. MOSLER],
М.Зекія [M. ZEKIA],
С.Більдж [S. BILGE],
Г. Скіма [H. SCHIMA], спеціальний суддя
а також пан М.-А. Ейсен, заступник Секретаря,
вирішили таким чином:

ПРОЦЕДУРА

1. На запит від 7 жовтня 1966 року, Європейська комісія з прав людини (далі - "Комісія") надіслала до Суду справу "Ноймайстер проти Австрії". 11 жовтня 1966 року уряд Республіки Австрії (далі "Уряд") також надіслав до суду зазначену справу, відкриту за заявою поданою до Комісії 12 липня 1963 року Фріцом Ноймайстером [Fritz Neumeister], громадянином Австрії, проти Австрійської республіки (стаття 25 Конвенції) (ст. 25).

Запит Комісії, до якого був доданий Звіт, передбачений статтею 31 (ст. 31) Конвенції, і Заява Уряду були подані до Секретаріату суду в тримісячний період, як передбачено статтями 32 (1) і 47 (ст. 32-1, ст. 47). Вони в першу чергу посилалися на статті 44 і 48 (ст. 44, ст. 48), а по-друге на заяву уряду про визнання обов'язкової юрисдикції Суду відповідно до статті 46 (ст. 46) Конвенції.

2. 7 листопада 1966 року пан Рене Кассін [René Cassin], Голова Суду, в присутності заступника Секретаря визначив шляхом жеребкування імена шести з семи суддів, запрошених засідати в палаті. Пан Альфред Фердрос [Alfred Verdross], обраний суддя австрійської національності, є членом палати за посадою членом згідно зі статтею 43 (ст. 43.) Конвенції; Головуючий також визначив шляхом жеребкування імена трьох заступників суддів.

3. 22 листопада Голова Палати з'ясував думки Представника Уряду і делегатів Комісії щодо порядку розгляду справи. Постановою того ж дня, він вирішив, що уряд повинен подати клопотання в термін, який закінчується 25 березня 1967 року і що після отримання зазначеного клопотання, Комісія зможе подати клопотання в межах терміну, який буде згодом виправлений.

10 березня 1967 року Голова Палати продовжив термін подання для Уряду до 1 травня 1967 р. Того ж дня він постановив, що клопотання-відповідь Комісії має бути подане не пізніше 1 вересня 1967 року.

Клопотання Уряду надійшло до Секретаріату 27 квітня 1967 року, клопотання Комісії – 3 серпня 1967 року.

4. Наказом від 12 жовтня 1967 р. Голова Палати прийняв рішення про те, що усні слухання будуть відкриті 4 січня 1968 р. 24 листопада 1967 р. у відповідь на запит Уряду, Палата дозволила агентів, адвокату і радникам останнього використовувати німецьку мову в ході усних слухань, причому відповідальність щодо забезпечення перекладу їхніх аргументів чи заяв на французьку або англійську мову покладається на Уряд (Пункт 27 (2) Регламенту суду).

18 грудня 1967 року Уряд подав прохання про відтермінування слухання. Це прохання не було задоволене головою Палати, але раптове нездужання двох суддів змусило його видати наказ (4 січня 1968 р.) про перенесення початку слухання справи на 12 лютого 1968 року.

5. 13 січня 1968 р. Голова Палати доручив Секретарю повідомити Уряд і Комісію про потребу подання певних документів, які були додані до справи 23 січня і 5 лютого 1968 р. відповідно.

6. Після того як один суддя і один заступник судді повідомили Голову Палати, що вони не зможуть бути присутніми на слуханні, Голова Суду 17 січня 1968 р. шляхом жеребкування визначив імена двох суддів-заступників.

Оскільки пан Фердрос не зміг бути присутнім на судовому засіданні, Уряд, 12 лютого 1968 р. призначив в якості спеціального судді для цієї справи пана Ганса Скіму, заслуженого професора у відставці при факультеті права Віденського Університету, члена Австрійської академії наук.

7. Відповідно до вищезазначеного наказу від 4 січня 1968 р., публічне слухання відбулося в Страсбурзі, в Палаці прав людини, 12, 13 і 14 лютого 1968 року.

Перед судом постали:

- від Комісії:

п. М. Соренсен [M. SØRENSEN], головний представник і делегати пп. К.Т. Еустатіадіс [C.T. EUSTATHIADES] і Дж.Е.С. Фосетт [J.E.S. FAWCETT]

- від уряду:

п. Е. Неттел [E. Nettel], секретар посла при Федеральному міністерстві закордонних справ, представник, якому асистує

п. В.П. Пар [W.P. PAHR], міністерський секретар Федеральної канцелярії, і

п. П.Лінке [P. LINKE], член ради відділу при Федеральному Міністерстві юстиції, адвокат.

Суд заслухав заяви і подання кожного з цих представників.

13 лютого 1968 р. суд задав представнику Уряду і представникам Комісії ряд питань, на які вони відповіли 13 і 14 лютого 1968 року.

14 лютого 1968 р. Голова Палати оголосив слухання закритим.

8. 14 і 15 лютого 1968 р. суд запросив Уряд і Комісію представити наступний пакет документів, які згодом були додані до справи.

9. Після дебатів за закритими дверима суд виніс дане рішення.

ФАКТИ

1. Предметом запиту Комісії і заяви Уряду є те, що справа Ноймайстера має бути передана до суду, щоб останній вирішив вказують чи не вказують факти на порушення зобов'язань з боку Австрійської республіки, покладених на неї статтями 5 (3), (4) і 6 (1) (ст. 5-3, 5-4, 6-1) Конвенції.

2. Обставини справи, як виглядає зі Звіту Комісії, клопотань, документів і наданих доказів, а також усні заяви відповідних представників Комісії і Уряду можуть бути узагальнені наступним чином:

3. п. Фріц Ноймайстер, громадянин Австрії, 19 травня 1922 року народження, який проживає у Відні, де він раніше був власником і директором великої транспортної фірми, "Міжнародне транспортне бюро" ["Internationales Transportkontor" або "ІТЕКА"], на якій працювало близько двохсот осіб.

4. 11 серпня 1959 р., Віденська державна прокуратура (Staatsanwaltschaft) надіслала запит до Регіонального кримінального суду (Landesgericht für Strafsachen) цього міста з проханням про відкриття попереднього розслідування, одночасно з негайним арештом, проти п'яти осіб, в тому числі Лотара Рафаеля, Герберта Хубера і Франца Шмукершляга, і запит щодо Фріца Ноймайстера і ще трьох осіб.

Попереднього дня Управління Доходів Першого округу Відня висунуло звинувачення сторонам перед Державною прокуратурою; воно запідозрило декого з них в ошукані казни шляхом неправомірного отримання, в період між 1952 і 1958 роками "відшкодування" податку з обороту, яке повинна була допомогти експорту (Ausfuhrhändlervergütung і Ausfuhrvergütung) в сумі більш ніж 54.500,000 шилінгів, інших - зокрема Ноймайстера - в участі в цих операціях в якості співучасників (als Mitschuldige).

В Австрії, злочин такого типу вважається не тільки порушенням у сфері сплати податків, а й шахрайством (Betrug) за змістом Розділу 197 Кримінального кодексу Австрії. Згідно з положеннями Розділу 200, шахрайство стає кримінальним злочином (Verbrechen), якщо сума збитків, завданих на суму отриману обманним шляхом перевищує 1500 шилінгів. Покарання яке передбачається в такому випадку - позбавлення волі терміном від п'яти до десяти років, якщо ця сума перевищує 10,000 шилінгів, якщо злочинець продемонстрував "вийняткове нахабство або хитрість", або якщо він вчинив шахрайство неодноразово. (Розділ 203). Ці дві суми були згодом змінені: тепер вони складають 2,500 і 25,000 шилінгів відповідно.

5. Згідно з положеннями австрійського законодавства (ständige Geschäftsverteilung) проведення розслідування і запит ініційований Державною прокуратурою був автоматично призначений 17 серпня 1959 року слідчому судді, д-ру Леонгарду, який з 13 лютого 1959 р., вже працював над іншою великою справою, пов'язаною з шахрайством, справою Штогмюллера [Stögmüller].

6. 21 січня 1960 р. п. Ноймайстер вперше з'явився в якості підозрюваного ("Verdächtiger", в австрійському сенсі цього слова), перед слідчим суддею. В ході його допиту, який тривав протягом години і 15 хвилин, п. Ноймайстерові стало відомо про вищезгадані заходи, вжиті Державною прокуратурою; він заявляє про свою невинність, позиція, від якої він, здавалося б, з тих пір не відступив.

7. На прохання Віденської державної прокуратури (22 лютого 1961 р.), 23 лютого 1961 р. слідчий суддя прийняв рішення про відкриття попереднього розслідування щодо діяльності Ноймайстера і присудив йому тримання під вартою (Untersuchungshaft).

В результаті наступного дня Ноймайстер був поміщений під варту у справі за участю Рафаеля і спільників (24 а Vr 6101/59). В той же час він був повідомлений про його тимчасове звільнення у справі про митні махінації (No. 6 b Vr 8622/60), за якою він був затриманий на три тижні. Ця інша справа не оскаржена в Європейському суді з прав людини; вона закінчилася виправдувальним вироком восьми звинувачених 29 березня 1963 р. Регіональним кримінальним судом Відня. Це рішення було підтверджене 14 квітня 1964 р. Верховним судом Австрії (Oberster Gerichtshof).

Під час затримання заявник був допитаний в якості звинуваченого ("Beschuldigter", в австрійському значенні цього слова) 27 лютого, 2 березня, 18-21 квітня і 24 квітня 1961 р. З шістдесяти семи сторінок протоколу випливає, що слідчий суддя поінформував його в деталях про

заяви стосовно нього, які були зроблені кількома іншими звинуваченими, в тому числі Франц Шерцер [Scherzer], Вальтер Фольман [Vollmann] (колишній директор філії Ітека в Зальцбурзі), Леопольд Брюннер [Brunner] і Лотар Рафаель. Останній з них втік закордон, але написав листа до суду на понад тридцять сторінок, в якому він неприкрито звинувачує Ноймайстера. Заявник пояснив в деталях свою поведінку; допит відбувався в присутності податкового інспектора (Finanzoberrevisor), п. Бесау [Besau].

8. 12 травня 1961 р. Ноймайстер був тимчасово звільнений під підписку про невиїзд: він дав урочисте зобов'язання (Gelöbnis), передбачене Розділом 191 Кримінально-процесуального кодексу, але не був зобов'язаний внести страхову заставу. Державна Прокуратура безуспішно оскаржувала це рішення до Віденського апеляційного суду (Oberlandesgericht).

9. Після свого звільнення, заявник відновив свою професійну діяльність. В ході судового розгляду щодо ймовірних митних махінацій (6 б Vr 8622/60), він був зобов'язаний продати компанію ІТЕКА, здавалося б, за надзвичайно низькою ціною - близько 700,000 шилінгів, які підлягали оплаті сорока вісьмома щомісячними платежами - але він заснував невелику транспортну компанію "Шерзінгер" [Scherzinger], з трьома працівниками.

В липні 1961 р. з дозволу слідчого судді Ноймайстер відвідав Фінляндію, для участі у святі з дружиною і трьома дітьми. На початку лютого 1962 р. він здійснив поїздку в Саарі на кілька днів, знову ж таки з дозволу цього судді. Він стверджує, що протягом всього періоду, який тривав до його другого арешту (12 липня 1962 р.; пункт 12 нижче), часто відвідував слідчого суддю за своєю власною волею.

10. Лотар Рафаель був заарештований в Падерборні (ФРН) 22 червня 1961 р. і був екстрадований до Австрії 21 грудня 1961 р., в результаті задоволення міністром юстиції землі Північний Рейн-Вестфалія запиту австрійської влади про його видачу.

В січні 1962 р. Віденська економічна поліція (Wirtschaftspolizei) провела тривалі допити Рафаеля, в ході яких той спростував важкі звинувачення проти Ноймайстера.

11. Ноймайстер повідомив слідчого суддю навесні 1962 р., що він хотів би знову відвідати Фінляндію, щоб провести відпустку з сім'єю в липні. Слідчий суддя не висловив ніяких заперечень в той час. Пізніше він повідомив, що попередив заявника, що в червні він, ймовірно, зустрінеться віч-на-віч з Рафаелем, але що це жодним чином не означає, що йому доведеться відмовитися від своїх планів на відпустку за кордоном.

3-го, 4-го, 5-го і 6-го липня 1962 р. Ноймайстера допитав слідчий суддя в присутності податкового інспектора, пана Бесау. Після отримання інформації про заяви стосовно нього зроблені різними свідками і звинувачуваними, зокрема про заяви Рафаеля в січні 1962 р. він наполегливо заперечив їх. З цього приводу було записано п'ятдесят сторінок протоколу.

Протистояння між Ноймайстером і Рафаелем відбулося в присутності Віденської економічної поліції 10 і 11 липня 1962 р. Як випливає з двадцяти двох сторінок протоколу, Ноймайстер продовжував заперечувати звинувачення.

Вранці 12 липня, слідчий суддя повідомив Ноймайстера, що його від'їзд до Фінляндії, запланований на 15 липня, зіткнувся з запереченням державного обвинувачення. Після заслуховування його як свідка, 7 липня 1965 р. підкомісією Європейської Комісії з прав людини, він дав наступні більш повні відомості з цього питання:

"Те, що я збираюся зараз сказати набагато складніше для мене. Моя власна інтуїція переконала мене в тому, що пан Ноймайстер повернеться зі своєї поїздки до Фінляндії. Пане Голово, члени Комісії, ви знаєте, що суддя не може дозволити собі керуватися виключно інтуїцією, він повинен керуватися виключно законом. Оскільки між Австрією і Фінляндією не існує ніяких договорів про правову допомогу чи екстрадицію, закон зобов'язує мене не покладатися на моє відчуття, що Ноймайстер повернеться. Я знаю, що сказав пану Ноймайстерові тоді: "Відчуття підказують мені, що ви повернетесь, але я не можу особисто дати вам дозвіл без дозволу органу, що здійснює кримінальне розслідування". В цьому дозволі тоді було відмовлено".

Заявник, зі свого боку, свідчив перед підкомісією, що слідчий суддя дав йому дозвіл поїхати до Фінляндії, незважаючи на думку державного обвинувачення про те, що цього робити не слід.

12. Як би там не було, того ж дня, 12 липня 1961 р., на прохання державного обвинувачення, слідчий суддя розпорядився заарештувати Ноймайстера.

В ордері (Haftbefehl) спочатку було зазначено, що Ноймайстер підозрюється в скоєнні, між 1952 і 1957 роками, в змові з Лотаром Рафаелем і іншими підозрюваними, ряду шахрайських операцій, якими заподіяв державі збитки в розмірі близько десяти мільйонів шилінгів. Також додатково зазначалося, що Ноймайстер, будучи цілком свідомим звинувачень, зібраних проти нього після звільнення (12 травня 1961 р.), повинен отримати важке покарання; що його колишній найманий працівник, Уолтер Фольман, для якого результати розслідування були менш важкими, все ж вирішив переховуватися від правосуддя; що нещодавні допити заявника і його очна ставка з Рафаелем беззаперечно продемонстрували йому, що тепер він буде зобов'язаний відмовитися від своєї позиції повного заперечення; що він мав намір провести свою відпустку за кордоном, а вилучення його паспорта не буде гарантованим запобіжним заходом з метою недопущення цього, оскільки володіння цим документом вже не є необхідними для перетину деяких кордонів.

Виходячи з цих різних обставин в ордері було зроблено висновок, що в цій справі існувала небезпека втечі (Fluchtgefahr), за змістом Розділу 175 (1) (2) Кримінально-процесуального кодексу.

Ноймайстер був заарештований в другій половині дня 12 липня 1962 року неподалік від свого офісу. Він відразу ж попросив свою старшу дочку, Марію Ноймайстер, скасувати телеграмою квитки, які він замовив для перетину Балтики. Він заявив офіцерам поліції, які були надіслані для взяття його під варту, що мав намір відвідати прокуратуру наступного дня з метою отримання дозволу на від'їзд до Фінляндії в понеділок, 16 липня.

13 липня 1962 р. Ноймайстер мав коротку зустріч зі слідчим суддею, який повідомив йому, що його взяли під варту (Розділ 176 (1) Кримінально-процесуального кодексу).

13. 23 липня 1962 р. заявник подав свою першу апеляцію на ордер на арешт від 12 липня 1962 р. Підкреслюючи, що його фірма, його будинок і його сім'я знаходяться у Відні, він заявив, що не було ніяких підстав вірити в реальність небезпеки його втечі, і що якби він мав намір переховуватися від правосуддя, то міг би легко це зробили раніше.

Судова палата (Ratskammer) Регіонального кримінального суду Відня відхилив апеляцію 31 липня 1962 р. з причин, аналогічних тим, які викладені в порядку спору. Зокрема, вона надала великої ваги свідченням Рафаеля, які, на її думку, однозначно погіршили становище Ноймайстера.

Заявник оскаржив це рішення 4 серпня 1962 р. Він стверджував, що Розділ 175 (1) (2) Кримінально-процесуального кодексу визначав "небезпеку втечі", а не просто "можливість втечі", що наявність такої небезпеки повинна визначатися у світлі конкретних фактів і що можливість важкого вироку не є достатньою підставою припускати небезпеку втечі. Він посилався на постанову Конституційного суду (Verfassungsgerichtshof) від 8 березня 1961 р. (Офіційний Збірник рішень Конституційного суду, 1961, стор. 80-82).

Апеляційний суд (Oberlandesgericht) Відня відхилив апеляцію (Beschwerde) 10 вересня 1962 р. Підтримавши аргументи Судової палати, він додав, що Ноймайстер прекрасно знав, що звинувачення на його адресу стали серйознішими після 12 травня 1961 р., що йому варто очікувати важкого покарання з огляду на величезну суму заподіяних збитків, а також, що згідно з повідомленням поліції від 12 липня 1962 р. він готувався до поїздки за кордон і не припинив приготування, хоч компетентний слідчий суддя недвозначно відмовив у наданні необхідного дозволу. За цих обставин Суд вирішив, що небезпека втечі, очевидно, існує.

14. Ноймайстер надіслав друге прохання про тимчасове звільнення 26 жовтня 1962 р. Вкотре намагаючись довести відсутність небезпеки втечі, він вперше запропонував в якості додаткового запиту, банківську гарантію на суму 200,000 або, максимум 250,000 шилінгів (Розділ 192 Кримінально-процесуального кодексу).

27 грудня 1962 р. Судова палата відхилила запит. З огляду на те, що Ноймайстерові загрожувало покарання від п'яти до десяти років суворого позбавлення волі (Розділ 203 Кримінального кодексу), і що він відповідальний за збитки в розмірі близько 6,750,000 шилінгів, вона вирішила, що банківської гарантії не буде достатньо, щоб відвернути небезпеку втечі і тому немає необхідності розглядати суму пропонованої застави.

Ноймайстер оскаржив це рішення 15 січня 1963 р. На додачу до аргументів, викладених у його проханні від 23 липня 1962 року, і в його зверненні від 4 серпня 1962 року, він зазначив:

- що сума збитку, на його думку неправомірно приписуваного йому, значно зменшилася, з більш ніж сорока мільйонів шилінгів (24 лютого 1961 р.) до трохи більше одинадцяти з половиною мільйонів (12 травня 1961 р.) і згодом мала б скоротитися до 6,748,510 шилінгів (рішення від 27 грудня 1962 р.);

- що деякі особи, затримані у зв'язку з іншими, більш важливими справами, відновили свою свободу за допомогою банківської гарантії;

- що він ніколи не намагався переховуватись від правосуддя, наприклад, в період між його звільненням (12 травня 1961 р.) і його другим арештом (12 липня 1962 р.), і, більш конкретно, скориставшись своїм перебуванням у Фінляндії;

- що минуло всього кілька годин між його зустріччю зі слідчим суддею, вранці 12 липня 1962 р. і його арештом;

- що цей короткий проміжок часу не залишив йому ніякої реальної можливості анулювати його приготування до подорожі, приготування, від яких він в будь-якому разі не хотів відмовлятися без ще однієї спроби отримати дозвіл від державної прокуратури;

- що він вже відбув понад дев'ять місяців утримання під вартою (24 лютого 1961 р. - 12 травня 1961 р. і 12 липня 1962 р. - 15 січня 1963 р.), - ще один фактор, який, на його думку, свідчив проти наявності небезпеки втечі;

- що всі його професійні і сімейні інтереси були зосереджені навколо Відня, де, крім того, його дружина нещодавно відкрила магазин готового жіночого одягу.

Апеляційний суд Відня відхилив апеляцію 19 лютого 1963 р. Посилаючись на власне рішення від 10 вересня 1962 р., суд зазначив, що з того часу ситуація не змінилася на користь Ноймайстера. Це правда, що сума збитку, приписаного йому зменшилася, але ця сума не включає тих збитків, за які він може бути притягнутий до відповідальності у справі щодо фіктивного експорту машин (Kreisverkehr der Textilien der Firma Benistex). Більше того, вона не скоротилася настільки, щоб мати вирішальний вплив на вирок, який чекав би Ноймайстера у разі засудження. З огляду на це суд дійшов до висновку, що небезпека втечі залишалася настільки великою, що навіть можливе внесення застави не могло обговорюватися, і що такі гарантії жодним чином не можуть усунути цю небезпеку.

15. Чотири тижні до того, а точніше 21 січня 1963 р. слідчий суддя організував наступну очну ставку між Рафаелем і Ноймайстером, які фактично підтвердили свої відповідні заяви 10 і 11 липня 1962 р. За словами заявника, зустріч тривала близько чверті години. Було складено півтора сторінки протоколу за фактом зустрічі.

16. 12 липня 1963 р., в той же день, коли він подав скаргу до Європейської комісії з прав людини, Ноймайстер надіслав третій запит про тимчасове звільнення, до якого 16 липня долучив додаток; він висловив готовність взяти на себе урочисте зобов'язання (Gelöbnis), як передбачено Розділом 191 Кримінально-процесуального кодексу і в черговий раз запропонував надати, у разі необхідності, банківську гарантію в сумі 200,000 або 250,000 шилінгів. Підтвердивши свої попередні аргументи, він зауважив:

- що між його звільненням (12 травня 1961 р.) і другим арештом (12 липня 1962 р.), він міг в будь-який момент з'явитися до слідчого судді, за власною вільною волею п'ять чи шість разів з'являвся на зустріч з ним для отримання інформації про хід розслідування і повідомив йому ще в березні 1962 року його свої плани здійснити подорож до Фінляндії;

- що австрійська залізниця дала йому дозвіл на будівництво складу недалеко від східної залізничної станції Відня, вартістю півтора мільйона шилінгів, проект, який йому не вдалося закінчити через ув'язнення;

- що з часу ув'язнення не було виявлено ніяких нових звинувачень проти нього;

- що Лотар Рафаель, зробивши ряд зізнань (Geständiger), намагався покращити власну долю через перекладання своєї провини на інших, і що його заявам абсолютно не можна вірити;

- що після більш ніж року утримання під вартою, припущення про існування небезпеки втечі більше не можна вважати правдоподібним.

Слідчий суддя відхилив прохання від 23 липня 1963 р. Він висловив думку, що підстави, викладені в рішеннях від 31 липня 1962 р., 10 вересня 1962 р., 27 грудня 1962 р. і 19 лютого 1963 р. зберегли свою актуальність і що документи справи фактично підтверджують звинувачення Рафаеля проти Ноймайстера.

Після того, 5 серпня 1963 р., останній [Ноймастер] подав апеляцію до Судової палати Регіонального кримінального суду Відня, в якій повторив велику частину аргументів, коротко викладених вище, до яких він додав інші, зокрема, такі:

- беручи до уваги розмір і складність справи, існувала загроза того, що розслідування і подальший розгляд могли б тривати досить довго, внаслідок чого тривалість утримання під вартою, яка вже перевищувала чотирнадцять місяців, могла перевищити можливий термін ув'язнення за вироком, якби швидко не було вжито заходів для виправлення становища;

- слідчий суддя не зміг відповісти на деякі з аргументів Ноймайстера і назвати документи, які, як йому здавалися, підтримували заяви Рафаеля, які в будь-якому випадку, раніше чи пізніше ймовірно були б відкликані;

- той же суддя помилився щодо применшення важливості скорочення суми збитків, які приписуються Ноймайстерові, скорочення, яке цілком може тривати і в майбутньому;

- він не засновував своє рішення на фактах, а лише на припущеннях щодо наслідків тверджень Рафаеля про хід думок Ноймайстера (Seelenzustand).

Ноймайстер далі підкреслив:

- що він готовий внести в суд його документи, що засвідчують особу і паспорт;

- що у нього немає ніяких засобів для підтримання своєї сім'ї за кордоном;

- що в будь-якому разі втеча буде безглуздою для людини його віку, особливо зважаючи на те, що у разі його екстрадиції, він ризикував втратити перевагу зарахування терміну його тримання під вартою як частини можливого ув'язнення за вироком суду (відсилання до Розділу 55 (а) Кримінального кодексу).

Палата суддів відхилила апеляцію 8 серпня 1963 р. Посилаючись на рішення, яке оскаржувалось, і ті, які йому передували, по суті вона зазначила:

- що заяви Рафаеля підтверджувались низкою фактів (оригінали листів, розписок, виписок з рахунку, свідчення свідків тощо);

- що очна ставка між Рафаелем і Ноймайстером в липні 1962 року значно погіршила становище останнього і що слідчий суддя мав рацію, надаючи значення наслідкам, яких вона не могла не мати для морального стану заявника;

- що за цих обставин внесення застави не може розглядатися і жодним чином не може усунути небезпеку втечі.

20 серпня 1963 року Ноймайстер подав апеляцію на це рішення з Віденського апеляційного суду. Його скарги були фактично такими ж, як ті, які він виклав 5 серпня 1963 р. Він також звинуватив Судову палату у відсутності уточнення змісту документів, які мали б підтверджувати звинувачення з боку Рафаеля; у ігноруванні того факту чи знав він, Ноймайстер, про ці документи; а також в ігноруванні того факту, що з моменту останнього рішення Апеляційного суду (19 лютого 1963 р.) минуло понад шість місяців. Він також зазначив, що він міг би легко сховатися від правосуддя, якби захотів, в період між його очною ставкою з Рафаелем і арештом.

Але Апеляційний суд не був залучений до вирішення цього питання: 11 вересня 1963 р. Ноймайстер відкликав свою апеляцію без пояснення причин.

17. 16 вересня 1963 р. старша дочка Ноймайстера подала до Міністерства юстиції клопотання про звільнення батька; вона запропонувала внести заставу в розмірі одного мільйона шилінгів.

13 листопада 1963 р. економічна поліція Відня надіслала до Регіонального кримінального суду конфіденційну доповідь, з якої випливало, що Марія Ноймайстер безуспішно намагалася отримати частину цієї суми від колишнього клієнта фірм Ітека [Iteka] і Шерзінгер [Scherzinger].

18. Кілька днів до того - 6 листопада 1963 р., через два дні після закриття попереднього розслідування (пункти 19 і 20 нижче) - д-р. Майкл Штерн, адвокат, зробив від імені Ноймайстера четвертий запит про тимчасове звільнення. В ньому він коротко повторив аргументи, викладені в попередніх запитах, підкреслив, що період, протягом якого заявник утримувався під вартою вже на той час складав майже двадцять місяців, і запропонував банківську гарантію в розмірі одного мільйона шилінгів.

В ході розгляду Комісією, Ноймайстер заявив, що ця остання пропозиція була зроблена проти його волі, оскільки на той час він не міг надати заставу на таку велику суму. В листі від 14 квітня 1964 р. д-р. Штерн підтвердив, що в цьому питанні він діяв за власною ініціативою. Перед Комісією, представники Уряду відзначили, що пропозиція була зобов'язуючою для Ноймайстера і що компетентні суди не мали ніяких підстав вважати, що вона не відображала побажань Ноймайстера.

Слідчий суддя відхилив запит 5 грудня 1963 р. Посилаючись на рішення від 31 липня 1962 р., 10 вересня 1962 р., 27 грудня 1962 р., 19 лютого 1963 р. і 8 серпня 1963 р., він ствердив, що заявник не зміг надати ніяких фактів чи аргументів, які могли б виправдати його звільнення.

Ноймайстер оскаржив це рішення 13 грудня 1963 р. Він ще раз заперечив існування будь-якої небезпеки втечі; на його думку, Регіональний кримінальний суд Відня і віденський Апеляційний суд неправильно оцінили факти, які мають відношення до цього питання, їхні висновки базувалися на надуманих припущеннях, а не на чітких фактах; і помилково надали вирішального значення величезним збиткам, ймовірно завданих державі. Він скаржився, зокрема, що Регіональний кримінальний суд в своєму рішенні від 5 грудня не взяв до уваги тривалість терміну утримання під вартою, який він вже відбув. На закінчення, апеляція повторювала пропозицію надання банківської гарантії в розмірі одного мільйона шилінгів.

Судова палата Регіонального кримінального суду Відня задовольнила апеляцію 8 січня 1964 р. Вона визнала, що аргументи заявника мали певну вагу: беручи до уваги, що Ноймайстерові загрожувало від п'яти до десяти років суворого тюремного ув'язнення, вона зазначила, що неясно чи може він скористатись положенням закону для справ з пом'якшуючими обставинами (außerordentliches Milderungsrecht, розділ 265 (a) Кримінально-процесуального кодексу), але що тривалість тримання під вартою, цілком ймовірно, буде вирахована з вироку у разі винесення звинувачувального рішення (розділ 55 (a) Кримінального кодексу), а також, що мотиви для втечі, таким чином, суттєво зменшуються. Проте вона постановила, що заставу в розмірі одного мільйона шилінгів недостатня для усунення небезпеки втечі. З цього приводу вона підкреслила, що розділ 192 Кримінально-процесуального кодексу передбачає, що розмір застави залежить не тільки від життєвих обставин затриманого і фінансової ситуації особи, що вносить заставу, але й від наслідків злочину. З цих причин, Судова палата розпорядився про тимчасове звільнення Ноймайстера під заставу в розмірі двох мільйонів шилінгів (готівкою або у формі банківської гарантії) і добровільного внесення (Freiwillige Hinterlegung) до суду його паспорта.

21 січня 1964 року, д-р. Штерн подав від імені Ноймайстера апеляцію з метою зменшення суми застави до одного мільйона шилінгів. Суть його міркувань полягала в тому, що згідно з розділом 192 Кримінально-процесуального кодексу, наслідки правопорушення повинні прийматися до уваги тільки після врахування життєвих обставин затриманого і фінансового

становища гаранта. З цього він зробив висновок, що суд ні в якому разі не може вимагати застави понад можливості заявника (Gesuchsteller), особливо зважаючи на те, що суд може відмовити у тимчасовому звільненні у разі якщо збитки були суттєвими.

Оскаржуване рішення було частково змінено новим рішенням від 4 лютого 1964 р. Вирішивши, що апеляція стосується виключно розміру необхідної застави, Апеляційний суд Відня дійшов до того ж висновку, що й Судова палата, а саме, що сума в один мільйон шилінгів була занадто мала, беручи до уваги збитки які потягли за собою дії, в яких звинувачувався Ноймайстер. Він додав, що заявник, ймовірно, володіє набагато більшими активами, ніж сума пропонується ним в якості застави, завдяки прибуткам, які він отримав від цих дій. Він також зазначив, що заявник конкретно не стверджував, що його засоби до існування будуть вичерпані після внесення застави в розмірі одного мільйона шилінгів. Однак суд заявив, що у нього не було необхідних документів чи інформації, щоб розглядати суму застави, встановлену Судовою палатою. Тож він скерував справу до Судової палати, підкресливши, що вона перебуває в компетенції останньої. В світлі детального вивчення життєвих обставин Ноймайстера і фінансового становища гарантів, він міг би визначити заставу в межах між одним і два мільйонами шилінгів.

У доповіді від 16 березня 1964 р., складеній на прохання Судової палати, економічна поліція Відня висловила думку, що Ноймайстер не міг зібрати два мільйони шилінгів. Цей висновок базувався на ряді документів, з яких випливало, що фірма Шерзінгер не була в доброму фінансовому становищі і на тому, що Марія Ноймайстер заявляла, що вона могла б забезпечити заставу в розмірі п'ятисот тисяч шилінгів.

Судова палата Регіонального кримінального суду Відня винесла рішення 31 березня 1964 р., тобто через два тижні після подання обвинувального акту (пункти 19 і 21 нижче). Крім згадки про доповідь економічної поліції, воно посилалося на лист, написаний Ноймайстером, датований 25 лютого 1964 р., відповідно до якого людина, що побажала залишитися неназваною, погодилася внести заставу в сумі один мільйон двісті п'ятдесят тисяч шилінгів. Після додавання цієї суми до п'ятиста тисяч шилінгів внесених Марією Ноймайстер, Судова палата зменшила обсяг необхідної застави заявника до одного мільйона семиста п'ятдесяти тисяч шилінгів.

В апеляції від 20 квітня 1964 р., Ноймайстер просив про зменшення суми до одного мільйона двісті п'ятдесяти тисяч шилінгів; він стверджував, що сума застави запропонована його дочкою була включена в суму запропоновану цим поручителем, який не бажає розкривати свою особу.

Апеляційний суд Відня відхилив апеляцію 20 травня 1964 р. Він дійшов висновку, що Судова палата не відійшла від рішення від 4 лютого і що наслідки злочину мали фундаментальне значення в застосуванні Розділу 192 Кримінально-процесуального кодексу.

19. В той же час суддя Леонгард 4 листопада 1963 р. оголосив висновок попереднього розслідування і відправив файл до Державної прокуратури (розділи 111-112 Кримінально-процесуального кодексу). Справа складається з двадцяти одного тому, кожен приблизно по п'ятсот сторінок, а також значної кількості інших документів. 17 березня 1964 р. прокуратура Відня зі свого боку склала обвинувальний акт (Anklageschrift), про що Ноймайстера було повідомлено 26 березня (розділи 207 і 208 Кримінально-процесуального кодексу).

20. При виконанні свого завдання, слідчому судді допомагала економічна поліція Відня, податкова інспекція (інспектор Бесау), австрійська залізниця і адміністрація поштового зв'язку; тим не менше, він все одно стикався з суттєвими труднощами.

Чотири з головних звинувачених, Лотар Рафаель, Герберт Хубер, Франц Шмукершляг і Вальтер Фольман, втекли за кордон: перші троє на початку розслідування, останній названий - після попереднього умовно-дострокового звільнення. Після досить тривалого розгляду, австрійська влада домоглася екстрадиції Рафаеля (21 грудня 1961 р.) з ФРН, і Хубера (27 вересня 1962 р.) зі Швейцарії. Проте Федеративна Республіка Німеччина відмовився дозволити видачу

Шмукершляга, оскільки він мав як австрійське, так і німецьке громадянство. Фольмана досі не вистежено.

До цього додалися ряд труднощів, іманентних природі, масштабу і складності оскаржуваних дій. На початку розслідування стосувалося двадцяти двох осіб і містило двадцять два пункти звинувачень. Звинуваченню належало довести, крім всього іншого, що документи, які стосувалися придбання товарів, були сфальсифіковані, що вартість експорту була завищена зі злочинним наміром, що фірми-отримувачі за кордоном або не існували, або не знають про всю цю справу, і що експортери вивели виручку від продажів в Швейцарію чи Ліхтенштейн. Для досягнення цієї мети необхідно було реконструювати багато бізнес-операцій, які відбулися протягом кількох років, перевірити маршрути переміщення ста п'ятдесяти або ста шістдесяти залізничних вантажних рухомих складів, вивчити велику кількість файлів Управління доходів, допитати десятки свідків, деякі з яких мали бути допитані знову після екстрадиції Рафаеля і т.д. Багато з цих свідків жили за кордоном, наприклад, в Нідерландах, Італії, США, Канаді, Латинській Америці, Африці і на Близькому Сході. Австрійська республіка була змушена звернутися по допомогу до послуг Інтерполу або апелювати до угод про взаємну правову допомогу, яку вона уклала з такими країнами як Нідерланди, ФРН, Італія, Швейцарія і Ліхтенштейн. Деякі з допитів, проведених в Нідерландах, ФРН і Швейцарії відбувалися в присутності австрійських посадових осіб, а ті, що відбувалися в Швейцарії – в присутності судді Леонгарда, слідчого судді. Сталася затримка терміном від шести до шістнадцяти місяців між датою надсилання запитів про надання правової допомоги і отримання результатів розслідувань, які були проведені в Нідерландах, ФРН, Італії і Швейцарії. На момент закриття розслідування, запит на адресу Швейцарії залишався в режимі очікування в одній точці, щодо якої, зрештою, не було досягнуто ніякого позитивного результату, оскільки швейцарська влада вважала (вересень 1964 р.), що професійний обов'язок секретності, накладений на цюріхських банкірів, щодо яких відбувалося розслідування, суперечив розкриттю шуканої інформації. Відповідь Ліхтенштейну була отримана в Австрії тільки в червні 1964 р.

Фірми під радянським управлінням також були залучені, особливо на початку розслідування, але неможливо було отримати документи від Банку Радянських збройних сил, через який проводилися операції.

Хід розслідування загальмувався відмовою одного зі звинувачених – Герберта Хубера - робити будь-які заяви перед слідчим суддею.

З іншого боку, розслідування, яке стосувалося певних фактів чи звинувачених було перерване на підставі їхньої другорядної ваги (розділ 57 (1) Кримінально-процесуального кодексу); які згодом були вилучені зі справи (розділ 34 (2) того ж Кодексу). На момент закриття попереднього розслідування, кількість звинувачених у справі не перевищувало десяти.

Після 21 січня 1963 р., дати його останньої очної ставки з Рафаелем, Ноймайстер більше не був на допиті у слідчого судді, який в той же період допитував Рафаеля двадцять вісім разів (272 сторінок стенограми протоколу) і п'ятьох інших звинувачених сімнадцять разів (119 сторінок стенограми протоколу). Згідно з протоколом очної ставки від 21 січня 1963 р. була запланована чергова очна ставка. Проте вона не відбулася; на думку заявника, до цього призвела відмова Лотара Рафаеля брати в ній участь.

21. Обвинувальний акт від 17 березня 1964 р. містив 219 сторінок і стосувався десяти осіб, в наступному порядку: Лотар Рафаель, Герберт Хубер, Франц Шерцер, Фріц Ноймайстер, Іван Акерман [Iwan Ackermann], Леопольд Брюннер, Вальтер Фольман, Герман Фухшубер [Hermann Fuchshuber], Гельмут Дакс [Helmut Dachs] і Рудольф Грьоммер [Rudolf Grömmmer]; він ні в якій мірі не був пов'язаний зі справою "Kreisverkehr der Textilien der Firma Benistex", яка була предметом окремого розгляду (пункт 22 нижче).

Зі свого боку, Ноймайстер був звинувачений в шахрайстві з обтяжливими обставинами (розділи 197, 200, 201 (a) і (d) і 203 Кримінального кодексу), в десяти групах операцій, пов'язаних з дуже різними предметами: туалетне мило, інструменти (різакі і бруски для зварювання), жіночий

одяг (нейлонові панчохи, спідниці, блузки і т.д.), кеди, шкіряні і оксамитові товари, світильники і ходова частина автомобіля. Сума збитків, за яку він повинен був понести відповідальність перевищувала 5,200,000 шилінгів. Збитки приписувані заявнику були четверті за розміром серед звинувачених, меншими, ніж приписувалося Рафаелеві (більше 35,100,000 шилінгів), Фольману (близько 31,900,000 шилінгів) і Хуберу (близько 31,800,000 шилінгів), але більшими, ніж спричинені Шерцером (більше 1,400,000 шилінгів), Брюннером (більше 1,250,000 шилінгів), Даксом (більше 1,100,000 шилінгів), Аккерманом і Грьоммером (близько 200,000 шилінгів). Деякі операції взагалі його не стосувалися. Це стосувалося в основному великої операції щодо експорту текстильних виробів, в якій були замішані тільки Рафаель, Хубер і Фольман (більше 25,700,000 шилінгів, сторінки 101-170 обвинувального акту).

Державна прокуратура просила, зокрема, про відкриття судового процесу Регіональним кримінальним судом Відня, запрошення тридцяти п'яти свідків і зачитування письмових свідчень під присягою ще п'ятдесяти семи.

22. 3 червня 1964 р. Віденська державна прокуратура поінформувала Судову палату Регіонального кримінального суду, що вона попередньо припиняє провадження проти Ноймайстера за справою "Kreisverkehr der Textilien der Firma Benistex", хоч і залишає за собою право згодом відновити його (розділ 34 (2), пункт (1) Кримінально-процесуального кодексу). Під час складання обвинувального акту, державне обвинувачення взяло гору над судом в тому, щоб перервати ці провадження, які згодом розглядалися окремо (26 d VR 2407/64).

В той же день, Судова палата, ствердивши, що загальні збитки приписувані Ноймайстерові були скорочені більш ніж на чотири мільйони шилінгів, вирішили скоротити до одного мільйона шилінгів - або готівкою, або у вигляді банківської гарантії - сума застави, необхідної для звільнення заявника.

13 серпня 1964 р. Ноймайстер поінформував Судову палату про те, що його дочка, Марія Ноймайстер і інша названа людина готові були поручатися за нього (Bürgen), перша внесла 850,000 шилінгів, останній 150,000. Ці особи підтвердили це наступного дня. Після проведення перевірки їхньої платоспроможності (Tauglichkeit), Судова палата прийняла їхню пропозицію 16 вересня 1964 р. Через кілька годин заявник склав урочисте зобов'язання, передбачене розділом 191 Кримінально-процесуального кодексу, передав до суду на зберігання свій паспорт згідно з рішенням від 8 січня 1964 р., яке на той момент все ще було в силі, і був відпущений на свободу.

23. Різні рішення, що стосуються тримання Ноймайстера під вартою були досягнуті відповідно до розділів 113 (2) (перша інстанція) і 114 (2) (апеляція) Кримінально-процесуального кодексу, в кінці слухання закритого для громадськості, в ході якого державне обвинувачення було заслухане за відсутності заявника і його законного представника (в nichtöffentlicher Sitzung Anhörung der поч Staatsanwaltschaft bzw. der Oberstaatsanwaltschaft).

24. 9 жовтня 1964 р. дата відкриття судового процесу (Hauptverhandlung) була призначена на 9 листопада.

18 червня 1965 р. після сто двох днів слухань, Регіональний кримінальний суд Відня, який складається з суду присяжних і суду загальної юрисдикції (Schöffengericht), відклав закінчення судового процесу на невизначений термін для завершення розслідування. Отримавши ряд запитів від прокуратури і від деякого зі звинувачених, включаючи Ноймайстера, він задовольнив деякі з них і в силу свого статусу закликав вжити деяких додаткових заходів в розслідуванні. Позиція Герберта Хубера, як виглядає, зіграла велику роль у виникненні необхідності додаткового розслідування: якщо в ході попереднього розслідування він зберігав повне мовчання, то тепер дав пояснення щодо своєї поведінки перед суддями; за словами Ноймайстера, заяви Хубера були сприятливими для нього і одночасно обвинувальними щодо Рафаеля. Проте суд зазначив, що, на його думку, деякі з нових запитів і призначені ним заслуховування свідків мали бути проведені раніше в ході попереднього розслідування.

25. У лютому і липні 1965 р. Ноймайстер здійснив поїздки до Страсбурга з дозволу Регіонального суду, в зв'язку з заявою поданою ним до Європейської комісії з прав людини. Як повідомлялося, його паспорт був відновлений за кілька днів до другої з цих поїздок.

26. Додаткове розслідування не може проводитися суддею Леонгардом, який постав перед судом в якості свідка, (розділ 68 Кримінально-процесуального кодексу): це право перейшло до його постійного заступника. Воно тривало протягом більше двох років і не було завершено до прийняття 27 травня 1966 р. доповіді Комісії. Слідчий суддя допитав численних свідків, включаючи Альфреда Ноймайстера, брата заявника (13 грудня 1966 р.), дав доручення на складання експертних звітів, звернувся до послуг казначейства, віденської економічної поліції, поліції, поштової служби, Інтерполу, швейцарської і німецької влади і т.д. Звинувачений повторно не допитувався.

8 березня 1966 р. Регіональний кримінальний суд Відня поінформував Ноймайстера, що рішення від того ж дня, на виконання Розділу 109 Кримінально-процесуального кодексу, припинило (eingestellt) провадження у справі, порушеній проти нього щодо двох звинувачень. Сума збитків приписуваних підсудному була скорочена приблизно на 370,000 шилінгів.

27. Судовий процес був відновлений Регіональним кримінальним судом Відня 4 грудня 1967 р. Згідно з інформацією, наданою суду Урядом, він повинен тривати від чотирьох до шести місяців.

28. У своїй заяві про порушення справи в липні 1963 року (№ 1936/63), текст якої був підготований Комісією на прохання суду, Ноймайстер стверджував:

- що він був заарештований і утримувався під вартою без наявності "обґрунтованої підозри" в скоєнні ним злочину, і без наявності підстав для того, щоб тримання під вартою вважалося "розумно необхідним" для запобігання його втечі (стаття 5 (1) (с) Конвенції) (ст. 5-1-с).

- що у нього були підстави сумніватися в неупередженості тих осіб, які були уповноважені як висловлюватися за продовження його триваючого утримання під вартою, так і проводити розслідування (стаття 6 (1)) (ст. 6-1);

- що процедура при розгляді його прохань про тимчасове звільнення не відповідала вимогам статей 5 (4), 6 (1), (3) (б) і (с) (ст. 5-4, ст. 6-1, ст. 6-3-b, ст. 6-3-с) (принцип змагальності, Waffengleichheit);

- що він не був ні притягнутий до суду "в розумні терміни", ні звільнений до початку провадження. З огляду на це заявник, зокрема, стверджував, що слідчий суддя, який повинен був одночасно розглядати кілька важливих справ, був не в змозі виконати свої обов'язки "в розумний термін" за змістом статей 5 (3) і 6 (1) (ст. 5-3, ст. 6-1) Конвенції.

Ноймайстер скаржився, серед іншого, на рішення винесені кількома місяцями раніше Судовою палатою Регіонального кримінального суду Відня і Апеляційним судом.

В ході слухань перед Комісією, адвокат заявника також посилався на статтю 5 (2) (ст. 5-2) Конвенції, підтверджуючи, що його клієнт не був детально проінформований в письмовій формі про висунуті проти нього звинувачення.

Комісія прийняла рішення щодо прийнятності заяви 6 липня 1964 р. Вона відхилила, з причин їх явної необґрунтованості, скарги, засновані на пунктах 1 (с) і 2 статті 5 (ст. 5-1-с, ст. 5-2) Конвенції, але визнав заяву прийнятною в тій частині, яка посилалася на статті 5 (3), 5 (4) і 6 (1) (ст. 5-3, ст. 5-4, стаття 6-1) ("розумний строк" і принцип змагальності); вона не вважала за потрібне висловлюватися щодо гаданого порушення статті 6 (3) (ст. 6-3), оскільки заявник не вказував на цей факт.

29. Після прийняття рішення про оголошення допустимої частини заяви, Підкомісія уточнила обставини справи і безуспішно домагалася дружнього врегулювання (статті 28 і 29 Конвенції) (ст. 28, ст. 29).

30. Посилаючись на статтю 5 (3) (ст. 5-3), заявник наполягав перед Комісією і Підкомісією, що його утримання під вартою тривало довше, ніж "розумний термін". На підтримку свого

твердження він повторив багато аргументів висунутих ним перед слідчим суддею, Судовою палатою і Апеляційним судом Відня (див. вище). Він також стверджував, що його друге затримання не може бути виправдане ні заявами про нього з боку Лотара Рафаеля на початку 1962 року, ні тим фактом, що Вальтер Фольман переховується; зокрема, він зазначив, що екстрадиція Рафаеля (21 грудня 1961 р.) мала місце більш ніж за шість місяців до його власного повторного арешту (12 липня 1962 р.). За словами заявника, позиція суду була набагато більш на його користь на момент подання ним заяви (12 липня 1963 р.), ніж коли він був вперше звільнений (12 травня 1961 р.), що пов'язано в основному з його виправданням 29 березня 1963 р. у справі митного шахрайства і суттєвим скороченням суми збитків, за яку йому приписувалась відповідальність у справі проти Рафаеля і інших. Як стверджувалося, уповноважені органи правового захисту проігнорували ці зміни на краще, заборонивши заявнику знову поїхати до Фінляндії, розпорядившись про його арешт і довгий час відмовляючись відпустити його або на умовно-достроковій основі, як в 1961 році, або навіть за адекватну заставу. Ноймайстер також скаржився, що вони затягували з отриманням інформації про його засоби до існування до остаточного усталення суми застави; він наполягав, що стаття 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції виключає визначення такої великої суми застави, яка б зробила звільнення ув'язненого неможливим на практиці. Він також стверджував, - наполягаючи на своїй невинності - що тривалість його затримання більша за можливий вирок: за його словами, у разі якби його б визнали винним, вирок не міг би перевищувати двадцяти місяців, або максимум два роки, якщо припустити, що головний підозрюваний, Лотар Рафаель, отримає максимальний термін передбачений законом. Не заперечуючи труднощі розслідування, Ноймайстер зазначив, що його найскладніша частина стосувалася справи текстильних виробів, з якою він не мав нічого спільного; він додав, що не бачився зі слідчим суддею з 21 січня 1963 р. Він стверджував, що утримання під вартою заподіяло йому важку моральну і матеріальну шкоду, і суттєво ускладнило підготовку його захисту.

У своїй першій заяві в липні 1963 року, Ноймайстер підтвердив, що слідчий суддя, маючи на розгляді одночасно кілька великих справ, в тому числі справу Штогмюллера, не був в змозі виконати свої обов'язки в розумний термін, як передбачено статтями 5 (3) і 6 (1) (ст. 5-3, ст. 6-1). Ноймайстер не посилався на останнє положення в оскаржуваному питанні.

Нарешті, на думку заявника, порядок розгляду заяв про звільнення до суду в Австрії (розділ 113 (2) і 114 (2) Кримінально-процесуального кодексу), не відповідає принципу "змагальності" (*Waffengleichheit*), який гарантується статтею 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції. Тут Ноймайстер послався на точку зору Комісії у справах Патакі і Дунширна [*Dunshirn*] (Додатки 596/59 і 789/60). Він також наполягав, що судовий орган, який слідував описаній процедурі, не підпадав під визначення "суду" за змістом статті 5 (4) (ст. 5-4).

31. Після провалу спроби Підкомісії організувати дружнє врегулювання, пленарне засідання Комісія підготувало доповідь, згідно з вимогами статті 31 (ст. 31) Конвенції. Доповідь було прийнято 27 травня 1966 р. і передається до Комітету міністрів Ради Європи 17 серпня 1966 р. Комісія висловила в ній таку точку зору, яку пізніше підтвердила перед судом:

(а) одинадцятьма голосами проти одного: затримання заявника тривало понад "розумний термін", що є порушенням статті 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції;

(б) шістьма голосами проти шести голосів з вирішальним голосом головуючого (Правило 29 (3) Регламенту Комісії): справа Ноймайстера не був заслухана "в розумний термін" за змістом статті 6 (1) (ст. 6-1);

(с) вісьмома голосами проти двох голосів, при двох, що утрималися: розгляд питання про звільнення заявника згідно зі статтями 5 (4) і 6 (1) (ст. 5-4, ст. 6-1).

Звіт містить кілька окремих думок, з яких деякі збігаються, деякі розбіжні.

Аргументи Комісії і Уряду

1. На думку Комісії, стаття 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції закріплює право кожної особи, затриманої відповідно до статті 5 (1) (с) (ст. 5-1-с) на звільнення до суду або на судовий розгляд в

розумні терміни. Якщо утримувана під вартою особа тимчасово звільняється, тоді виконується припис статті 5 (3) (ст. 5-3) щодо майбутнього періоду; якщо він не звільняється, він повинен відбутися судові засідання протягом розумного терміну. Комісія робить висновок, що затримання не повинно тривати довше розумного періоду. В такому випадку найскладнішою проблемою є інтерпретація поняття "розумний термін". Комісія вважає, що термін невизначений і йому бракує точності; тож про його точне значення можна судити тільки в світлі фактичних обставин справи, а не абстрактно.

2. З метою сприяння такій оцінці, Комісія вважає, що в цілому необхідно розглядати кожен окрему справу за такими сімома "критеріями", "факторами" чи "елементами":

(I) Фактична тривалість затримання. Комісія не намагається цим встановити абсолютний граничний термін утримання під вартою. Це не є питанням вимірювання тривалості затримання; це питання використання його в якості одного з критеріїв для визначення того, чи його тривалість є обґрунтованою чи необґрунтованою.

(II) Тривалість утримання під вартою залежно від характеру злочину, покарання передбаченого і очікуваного в разі засудження і національного законодавства про вираховування терміну утримання під вартою з будь-якого присудженого вироку. Комісія зазначає, що термін утримання під вартою може варіюватися залежно від характеру злочину, передбаченого і ймовірного покарання. Проте, вона вважає, що при оцінці взаємозв'язку між покаранням і тривалістю утримання під вартою, має враховуватися принцип презумпції невинності, викладений в статті 6 (2) (ст. 6-2) Конвенції. Якщо термін утримання під вартою буде дуже близьким за тривалістю до вироку у разі засудження, це означатиме, що не був повністю дотриманий принцип презумпції невинності.

(III) Матеріальні, моральні чи інші наслідки затримання для затриманої особи понад звичні наслідки затримання.

(IV) Поведінка звинуваченого:

(a) Він сприяє затримці чи прискоренню розслідування і судового розгляду?

(b) Чи був розгляд справи затриманий проханнями про звільнення, апеляціями чи іншими способами?

(c) Чи він просив про звільнення під заставу або пропонував інші гарантії своєї появи в суді?

З цього приводу Комісія вважає, що звинувачений, який відмовляється співпрацювати зі слідчими органами або використовує наявні засоби гальмування розгляду справи, тим самим користується зі своїх прав і не повинен нести покарання за це, якщо він не зловживає в цьому своїми правами.

Що стосується поведінки інших звинувачених, Комісія не наважується визнати, що це може виправдати будь-яке продовження затримання особи.

(V) Труднощі в розслідуванні справи (її складність з огляду на факти чи кількість свідків або звинувачених, необхідність отримання доказів за кордоном і т.д.).

(VI) Спосіб проведення розслідування:

(a) відповідна система розслідування;

(b) проведення розслідування з боку влади (її старанність в розгляді справи і порядок організації розслідування з її боку).

(VII) Поведінка судових органів:

(a) при розгляді клопотання про досудове звільнення;

(b) в завершенні судового процесу.

3. Комісія вважає, що раціональний план такого роду дає можливість прийти до "цілісного висновку без будь-яких проявів упередженості". Вона також зазначає, що висновок по конкретному спорі має бути результатом врахування всіх факторів. Може статися так, що застосування деяких критеріїв буде схилити до висновку, що термін утримання під вартою був обґрунтованим, тоді як інші критерії свідчитимуть про зворотнє, а ще інші не будуть чітко

вказувати в той чи інший бік. Таким чином, загальний висновок залежатиме від відносних показників і значущості різних факторів; це не виключає можливості того, що один з них сам по собі може мати вирішальну вагу в деяких обставинах.

Комісія додає, що в наведених вище критеріях, вона намагалась охопити всі фактичні ситуації, які зазвичай виникають у справах про утримання під вартою, але список, складений нею ні в якому разі не є вичерпним, оскільки виняткові ситуації можуть виправдати застосування інших критеріїв.

4. В даній справі Комісія застосовує сім критеріїв для пошуку фактів і в їх оцінці з правової точки зору; деякі факти здаються їй важливими по відношенні до кількох критеріїв.

5. На думку Комісії, застосування першого критерію веде до висновку, що термін затримання Ноймайстера був надмірним.

Комісія вважає, що запропонований в статті 26 (ст. 26) Конвенції шестимісячний граничний термін, не дає їй підстав висловлювати будь-яку оцінку того чи була обгрунтованою ("розумною") тривалість першого періоду затримання заявника - два місяці і сімнадцять днів (24 лютого - 12 травня 1961 р.). З іншого боку, вона розглянула весь період тривалістю двадцять шість місяців і чотири дні, що минув між 12 липня 1962 р., коли Ноймайстер був знову заарештований, і 16 вересня 1964 р., коли він вийшов на свободу.

На впевненість Уряду про те, що єдиним визнаним терміном утримання під вартою є той, що передував подачі заяви (12 липня 1963 р.) Комісія відповідає, що її робота не мала б сенсу, якби в справах, таких як ця, де існує триваюча ситуація, вона не мала повноважень розглядати нові факти після подачі заяви - факти, які можуть бути на користь держави-відповідача.

6. На думку Комісії другий критерій за самою своєю природою відноситься до ситуації, перед якою постає національна влада в момент затримання особи; отже, його застосування не може мати зворотної сили, тобто в світлі винесеного судом вироку.

Намагаючись сформулювати "попередній висновок" про вирок, якого може чекати заявник у разі засудження, Комісія зазначає, що:

- Розділ 203 Кримінального кодексу передбачає покарання у вигляді примусових робіт від п'яти до десяти років;

- Сторони сперечалися перед Комісією про те, чи існує якесь співвідношення між можливим терміном покарання і збитком, заподіяним кожним зі звинувачених в цій справі; але вона не запропонувала висловити будь-яку думку з цього питання;

- Австрійське законодавство дозволяє судам виносити вирoki меншої тривалості за звичний мінімум, за умови наявності пом'якшувальних обставин.

З урахуванням цієї останньої можливості, яку австрійські суди, як повідомляється, часто застосовують на практиці, Комісія вважає, що тривалість затримання Ноймайстера близька до ймовірного терміну покарання у разі засудження. Вона також зазначає, що згідно зі ст. 55 (а) Кримінального кодексу Австрії, термін утримання під вартою, як правило, зараховується як частина терміну ув'язнення за вироком. Проте, Комісія не розглядає це як фактор, який може вплинути на рішення, з огляду на другий критерій, про те чи є "розумним" термін утримання під вартою; в зв'язку з цим Комісія наголошує на невизначеності, в якій змушений жити в'язень в очікуванні суду.

Таким чином, в цілому застосування другого критерію вказує на те, що тримання заявника під вартою тривало довше, ніж розумний термін.

7. Вважається, що третій критерій вказує на те саме, оскільки Ноймайстер зазнав надзвичайних професійних і матеріальних втрат в результаті його затримання.

8. Що стосується четвертого критерію, Комісія дійшла до висновку, що заявник не затягнув розслідування своєю позицією. Звичайно, він не допоміг скоротити час його тривалості, оскільки постійно наполягав на своїй невинності, але при цьому він робив це повністю в межах своїх прав. Також Комісія не вважає, що той факт, що він подав ряд заяв і скористався іншими передбаченими

законом засобами, вказує на його наміри зі свого боку навмисне затягнути розгляд справи. Його дії, очевидно, могли перервати чи уповільнити роботу слідчого судді і державної прокуратури, зобов'язавши їх направити матеріали справи до уповноважених судів, але Комісія відзначає, що в таких випадках існують технічні засоби забезпечення безперебійного перебігу розслідування - наприклад, шляхом створення копій необхідних документів.

9. На думку Комісії, справа про яку йде мова, була надзвичайно складною через природу, масштаб і кількість операцій, які розглядалися, наслідки цих операцій за кордоном і кількість звинувачених і свідків. Таким чином, п'ятий критерій, здавалося б, виправдовує тривалий період утримання під вартою. Однак Комісія вважає, що подальше утримання Ноймайстера під вартою не може бути пояснене труднощами попереднього розслідування після того, як воно було закрито 4 листопада 1963 року.

10. Що стосується шостого критерію, Комісія розпочинає з аналізу положень австрійського законодавства, яке регулює попереднє розслідування, зокрема, розподіл справ між слідчими суддями (розділи 83 (2) і 87 (3) Конституції, розділ 18 Кримінально-процесуального кодексу, розділ 4 (2) Конституційної поправки ["Gerichtsverfassungsnovelle"] і розділи 17-19 "Правил для судів першої і другої інстанцій" ["Geschäftsordnung für die Gerichtshöfe Erster und Zweiter Instanz"]); далі вона аналізує хід розслідування справи заявника. Комісія не виявила фактів, які б вказували на те, що компетентні органи знехтували своїми обов'язками або будь-яким іншим аналогічним чином продовжили утримання Ноймайстера під вартою, але вона вважає, що робота системи викликала певні затримки, оскільки слідчий суддя в той самий час повинен був розглянути ще кілька дуже громіздких і складних справ. Комісія зазначає, що вона зустрілася з певними труднощами у встановленні чи може бути змінений розподіл справ згідно з австрійським законодавством після того, як було проведено річний розподіл. Вона вказує на те, що, хоча Уряд заперечує, що це можливо, суддя, відповідальний за розслідування справи Мацнеттера [Matznetter], яка також перебуває на розгляді суду, був тимчасово звільнений від розслідування інших справ. Проте, Комісія не вважає за потрібне далі заглиблюватися в це питання: загальним принципом міжнародного права є положення про те, що держава не може посилається на своє власне законодавство, щоб виправдати невиконання своїх договірних зобов'язань. Тож у зв'язку з цим Комісія не бачить підстав для з'ясування чи виявлені нею затримки є результатом юридичних перешкод чи наслідком незастосування положень, за допомогою яких їх можна було б уникнути.

Коротше кажучи, розгляд фактів з огляду на шостий критерій, дозволяє припустити, що термін затримання Ноймайстера був надмірним. Це правда, що на слуханні в лютому 1968 р., представники Уряду надали Суду більш детальну інформацію про кроки, вжиті для полегшення навантаження слідчого судді (див нижче). Відповідь Комісії полягає в тому, що ці деталі могли б доповнити її звіт, якби вони були доступні тоді, але вони не мають такого характеру, щоб змінити її висновок.

11. Комісія вважає, що поведінка судових органів у зв'язку з заявами Ноймайстера про досудове звільнення (перша частина сьомого критерію), відкрита для різних оцінок. Тому вона вважає, що важко з впевненістю стверджувати, чи дійсно розгляд цього фактора веде до висновку про те, що термін утримання під вартою перевищив розумні межі.

Комісія в будь-якому випадку не приймає аргументи Уряду (див нижче) про те, що Ноймайстер втратив своє право на "судовий розгляд в розумний термін" в день, коли Судова палата Регіонального кримінального суду Відня вперше в принципі погодилася звільнити його під заставу (8 січня 1964 р.). Вона стверджує, що друге речення статті 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції надає державам-підписантам можливість вибрати середній шлях між продовженням тримання під вартою і повним звільненням, але не вважає, що звернення до такого рішення дає державі виправдання для утримання під вартою на невизначений термін особи, яка відмовляється внести оголошену суму застави, особливо якщо вона не в змозі це зробити: в іншому випадку Уряд міг би легко ухилитися від виконання своїх зобов'язань, вимагаючи надмірних сум застави.

Комісія додає, що друга частина сьомого критерію (поведінка судової влади при завершенні судового розгляду) не застосовується тут в зв'язку зі статтею 5 (3) (ст. 5-3), оскільки Ноймайстер був звільнений до початку суду.

12. У світлі загальної оцінки цих різних факторів, Комісія дійшла до висновку, одинадцятьма голосами проти одного, що стаття 5 (3) (ст. 5-3) була порушена. Вона не вказує точну дату, з якої на її думку почалося порушення: вона вважає, що її завдання полягало виключно у висловленні точки зору про те, чи була розумною тривалість затримання Ноймайстера.

13. На думку Комісії, питання "часу", про яке йдеться в статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції, відрізняється від питання про яке говорить стаття 5 (3) (ст. 5-3), оскільки актуальність останньої статті не залежить від факту затримання.

В кримінальній справі період, про який йде мова, на думку Комісії, розпочинається з дня, коли підозра щодо особи починає мати істотні негативні наслідки для неї. В даній справі Комісія сімома голосами проти п'яти постановила що цим днем буде вважатися день першого допиту Ноймайстера слідчим суддею (21 січня 1960 р.) - а не, наприклад, дата, на, якій віддавало перевагу звинувачення (17 березня 1964 р.).

Більше того, Комісія вирішила, дев'ятьма голосами проти трьох, що "час", який згадується в статті 6 (ст. 6) не закінчується з відкриттям судового процесу чи заслуховуванням звинуваченого судом першої інстанції, але, як мінімум зі "встановленням" судом першої інстанції "будь-якого кримінального звинувачення проти нього" ("*... décidera ... du bien-fondé de toute accusation*") - чого поки що не відбулося в цій справі. Комісія не вважає за необхідне в даному випадку визначати тут чи цей "час" буде також включати в себе процедури оскарження, якщо такі будуть.

Для визначення того, чи є період часу "розумним", Комісія вважає, що декілька критеріїв, які вона застосовує в зв'язку зі статтею 5 (3) (ст. 5-3) (перший, четвертий, п'ятий, шостий і обидві частини сьомого) також мають відношення, з відповідними змінами, до статті 6 (1) (ст. 6-1).

Коротше кажучи, Комісія вирішила шістьма голосами - включаючи вирішальний голос головуєчого - до шести, що Ноймайстера не було заслухано в розумний термін, і, отже, стаття 6 (1) (ст. 6-1) не була дотримана в цьому відношенні. Комісія не надає великого значення тому факту, що Ноймайстер взагалі не посилався на цей пункт: Комісія вважає себе вповноваженою розглядати будь-яке положення закону, яке, як їй здається, відповідає фактам викладеним в заяві, і в разі потреби робити це по відношенню до статті Конвенції, на яку заявник прямо не посилається; це впливає з її попередньої практики і з правила 41 (1) (d) Регламенту процедури.

14. На думку Комісії, австрійська процедура розгляду клопотань про досудове звільнення виходить за межі статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції, оскільки вона не пов'язана з визначенням ні "кримінального звинувачення" (одноголосне рішення), ні "громадянських прав і обов'язків" (сім голосів проти п'яти). На відміну від Уряду (див нижче), Комісія не вважає, що стаття 6 (ст. 6) залишає за муніципальним правом кожної держави-підписанта визначати значення наведених вище слів. Проте, вона не вважає для себе можливим інтерпретувати їх досить широко, щоб охопити процедуру про яку йде мова. З метою пояснення своїх поглядів на автономну концепцію "громадянських прав і обов'язків", вона посилається, зокрема, на "підготовчі матеріали" за Конвенцією та свої власні попередні рішення.

Комісія вважає, що стаття 5 (4) (ст. 5-4) Конвенції, передбачаючи, що питання про законність утримання буде вирішуватися судом, вимагає дотримання деяких основоположних принципів. Проте, вона не вважає процедуру, викладену в розділах 113 і 114 австрійського Кримінально-процесуального кодексу, такою, що суперечить цій вимозі (сіммома голосами проти п'яти).

Комісія дійшла до висновку, вісьмома голосами проти двох, при двох, що утрималися, що провадження зі звільнення Ноймайстера не порушувало статті 5 (4) (ст. 5-4) чи 6 (1) (ст. 6-1).

15. Комісія звертає увагу суду на окремі думки - з яких деякі збігаються, а деякі розбіжні - викладені в її доповіді окремими членами щодо різних питань, які виникають в цій справі.

16. На слуханні 12 лютого 1968 р. Комісія виклала наступні прохання:

"Чи був би суд такий ласкавий вирішити:

(1) Була чи не була порушена стаття 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції через затримання Фріца Ноймайстера від 12 липня 1962 р. до 16 вересня 1964 року.

(2) Була чи не була порушена стаття 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції через незавершення кримінального провадження у справі проти Фріца Ноймайстера починаючи з 21 січня 1960 р., коли його вперше заслухав слідчий суддя, як підозрюваного в зазначених кримінальних злочинах, або з будь-якої пізнішої дати.

(3) Була чи не була порушена стаття 6 (1) (ст. 6-1) чи стаття 5 (4) (ст. 5-4), або обидва ці положення, процедурою, яка використовувалась відповідно до розділів 113 і 114 австрійського Кримінально-процесуального кодексу щодо апеляцій, поданих Фріцом Ноймайстером про утримання під вартою в очікуванні суду".

17. На думку Уряду, точка зору Комісії, висловлена в її доповіді, що Австрійська республіка порушила статті 5 (3) і 6 (1) (ст. 5-3, ст. 6-1) у справі Ноймайстера, заснована на помилкових фактах і помилковому тлумаченні Конвенції.

18. Що стосується тлумачення статті 5 (3) (ст. 5-3) і її застосування в цій справі, Уряд заперечує насамперед проти методу, обраного Комісією. Дослівне значення слова "розумний" ("raisonnable") чітко показує, що питання про те, чи був надмірним термін тримання під вартою може бути вирішене тільки з огляду на обставини справи, а не на основі набору наперед визначених "критеріїв", "елементів" або "факторів". Стверджується, що ця точка зору не суперечить попередній практиці Комісії і намірам укладачів статті 5 (3) (ст. 5-3). Більше того, Уряд вважає, що система кримінального судочинства відповідної держави має велике значення в цьому контексті. На її думку, автори Конвенції були переконані в тому, що дві системи кримінального судочинства - англо-американська і континентальна - які діють в державах-членах Ради Європи, цілком відповідають Конвенції, незважаючи на глибокі відмінності між ними. Уряд вважає, що статтю 5 (3) (ст. 5-3) не слід розглядати з точки зору тільки однієї правової системи. Вважається, що визначення того, чи була тривалість досудового утримання "розумною" чи ні, не повинне ігнорувати "загальний стандарт" тієї правової системи, до якої належить Висока Договірна Сторона. На думку Уряду, рішення про те, що в справі Ноймайстера не була дотримана Конвенція опосередковано означало б, що австрійське кримінально-процесуальне право не відповідає принципам Конвенції, в той час як насправді воно дуже схоже на кримінально-процесуальне право більшості інших країн континентальної Європи.

Уряд також скаржиться, що встановлення фактів Комісією відбулося на основі критеріїв, обраних нею самою. Він наполягає, що Комісія, виходячи з попередньої правової позиції, засновує свою точку зору не на всіх фактичних обставинах справи, а тільки на тих фактах, які потрібні, щоб відповісти на деякі питання, від яких, як вона вважає, залежить розв'язання юридичної проблеми. При цьому вона не взяла до уваги кілька важливих фактів.

19. Уряд також висунув проти міркувань Комісії такі міркування, які мали б продемонструвати відсутність будь-якого порушення статті 5 (3) (ст. 5-3).

20. До першого з семи "критеріїв", а саме фактичної тривалості утримання під вартою, Уряд висуває принципові заперечення. На його думку, цей "критерій" намагається внести до Конвенції абсолютне граничне обмеження тривалості утримання під вартою, - саме те, чого Договірні сторони намагалися уникнути, використовуючи слова "розумний термін". Більше того, при детальнішому розгляді, він не виявляється справжнім критерієм, оскільки передбачає висновок, до якого мали б вести інші критерії. В будь-якому разі, Комісія не прийняла його в своїх попередніх рішеннях.

Більше того, Уряд вважає, що заява стосується тільки періоду, проведеного Ноймайстером під вартою перед поданням заяви до Комісії (12 липня 1963 р.). Врахувавши період часу до його досудового звільнення (16 вересня 1964 р.) Комісія перевищила повноваження, покладені на неї статтями 24-31 Конвенції (ст. 24, ст. 25, ст. 26, ст. 27, ст. 28, ст. 29, ст. 30, ст. 31).

В якості допоміжного аргументу Уряд стверджує, що період після 8 січня 1964 р., коли Судова палата вперше дала принципову згоду на звільнення Ноймайстера під заставу, не може прийматися до уваги. На його думку така пропозиція звільнення відповідає вимогам статті 5 (3) (ст. 5-3). Якщо особа, в результаті своєї незгоди чи неможливості внести необхідну заставу не скористалася цією пропозицією, то, на думку Уряду, вона втрачає право на судовий розгляд протягом розумного терміну. Крім того, стаття 5 (3) (стаття 5-3) не містить прямого положення, яке б забороняло вимагати "надмірну" заставу від ув'язнених; звідси випливає, що укладачі Конвенції не мали наміру накладати будь-які зобов'язання на державу в цьому відношенні.

21. Також Уряд не поділяє думку Комісії щодо другого критерію. Стверджується, що при його застосуванні Комісія спекулює терміном ув'язнення заявника, як доконаним фактом, ніби він вже був засуджений з винесенням вироку. Це припущення, як стверджується, ґрунтується на помилковій оцінці фактів, які вважаються встановленими, а також на помилковому встановленні фактів. Тож припущення про те, що австрійський суд має можливість винесення вироку нижчого за встановлений законом мінімум, у разі наявності пом'якшувальних обставин, є неточним в його безумовній формі, якої йому нібито надає Комісія. Розділ 265 (а) Кримінально-процесуального кодексу, який має відношення до обговорюваного тут питання, застосовується тільки у винятковому випадку збігу дуже важливих і переважаючих пом'якшуючих обставин. Для об'єктивного і повного з'ясування фактів Комісії слід, на думку Уряду, взяти до уваги практику австрійських судів, які, як повідомляється, не мають звички виносити вироки менші за встановлений законом мінімум у справах про збитки в розмірі кількох мільйонів шилінгів. Більше того, Уряд вказує, що австрійський Кримінальний кодекс також встановлює ряд обтяжуючих обставин в розділах 43-45. І, нарешті, застосування чисто математичного розрахунку, який пов'язує суму збитків, за яку відповідає звинувачений, на думку Уряду буде мати неприйнятні наслідки.

22. Третій критерій теж погано підходить для розгляду даної справи: він запроваджує диференційований підхід в застосуванні положень законодавства, які стосуються досудового звільнення, результат, який несумісний з принципом рівності перед законом, закріпленим в статті 7 Конституції Австрійської республіки і статті 7 Загальної декларації прав людини.

Більше того, для застосування критерію необхідно було б точно встановити, який вплив мало затримання на життя Ноймайстера. Як стверджується, Комісія цього не зробила. Вона не висунула жодних аргументів на підтримку свого висновку про те, що погіршення фінансового стану заявника настало в основному або повністю внаслідок його утримання під вартою; в цьому відношенні вона просто процитувала його нічим не підкріплені твердження і окремих уривок з рішення Судової палати Регіонального кримінального суду Відня. Аналогічним чином, за повідомленням, Комісія не надала ніяких подробиць про труднощі, з якими за словами Ноймайстера, він зіткнувся при підготовці свого захисту. В загальному, вона упустила з поля зору той факт, що будь-яке тримання під вартою неминує тягнути за собою труднощі для затриманої особи.

23. За даними Уряду, на підтримку четвертого критерію Комісія надала не більше ніж частину результату своїх розслідувань, без згадки, зокрема, про деякі факти, про які їй було відомо і які, належним чином розглянуті, пролили б інше світло на поведінку заявника.

Комісія, як стверджується, зробила помилку, застосовуючи четвертий критерій з суб'єктивної точки зору, забуваючи про те, що позиція звинуваченого в ході розгляду є об'єктивним фактором. Це правда, що Ноймайстер не намагався сповільнити розгляд своїми клопотаннями. Але вони все одно викликали затримки, оскільки в кожному випадку необхідно було передавати документи уповноваженим органам. Крім того, як повідомляється, Ноймайстер не зробив нічого, щоб прискорити розгляд справи. Навпаки, він не надав точного опису своєї участі в операціях, про які йде мова.

Врешті. Уряд вказує на те, що хоча четвертий критерій також охоплює поведінку інших звинувачених, Комісія розглянула тільки поведінку заявника. Уряд вважає, що якщо кількох осіб, підозрюваних в співучасті в злочині, судять одночасно, кожен з них повинен нести відповідальність за наслідки дій інших. В зв'язку з цим він скаржиться, що Комісія розглядала можливість розгляду справи заявника окремо від інших звинувачених, в той час як слідчий суддя, даючи свідчення перед Комісією як свідок, заявив, що причина, чому він не розслідував справу Ноймайстера окремо, полягає в тому, що деякі зі злочинів, в яких він звинувачувався, були нерозривно пов'язані з діяльністю інших звинувачених. За повідомленням Уряду, якби встановлення нею фактів було повним і правильним, а її застосування критерію точним, Комісія б неминуче дійшла до висновку, що термін утримання під вартою був розумним.

24. Щодо п'ятого критерію, Уряд погоджується з висновком Комісії. Проте він вважає, що Комісія не приділила достатньо уваги труднощам, іманентним даному кримінальному провадженню (виклад фактів, пункт 20). Він нагадує, що їй довелося звертатися за судовою допомогою за кордоном і просити про екстрадицію кількох звинувачених. Через масштаб і складність оспорюваних операцій, запити і допити проведені за межами Австрії забрали багато часу, а в деяких випадках вимагали особистої участі слідчого судді. Більше того, в деяких з країн з якими довелося працювати, особливо в Швейцарії, запит про правову допомогу спричинив юридичні проблеми, розв'язання яких також призвело до втрати часу. Як повідомляється, в доповіді Комісії не згадуються ці факти, без яких ні складність справи, ні перешкоди, з якими зіткнувся слідчий суддя не можуть бути належним чином оцінені. Врешті. Уряд шкодує про те, що Комісія взяла до уваги тільки кількість інших звинувачених, а не їх поведінку в ході розгляду.

25. Що стосується шостого критерію, факти, виявлені Комісією вважаються недостатніми для підкріплення її висновку.

В першу чергу, Комісія, як вважають, недооцінила роль, яку відіграє попереднє розслідування в австрійському кримінальному процесі. Уряд зазначає, що метою попереднього розслідування є встановлення істотних фактів. Звідси випливає, що в складних кримінальних справах досить тривале попереднє розслідування, а отже і досить тривале утримання під вартою, часто неминучі.

Також стверджується, що Комісія неналежним чином оцінила факти справи. Вона, як стверджується, виходила з припущення, що було б можливо звільнити слідчого суддю від будь-якої іншої роботи, щоб він міг присвятити себе виключно розслідуванню справи заявника. Але згідно з австрійським законодавством (Розділ 87 (3) Конституції, розділ 18 Кримінально-процесуального кодексу, розділ 34 (1) Закону про судоустрій і розділ 17 (5) Регламенту прийнятого Міністерством юстиції для судів першої і другої інстанції) розподіл кримінальних справ не може бути змінений протягом року тільки тому, що один суддя перевантажений. Проте, уряд вказує на те, що головуючий суддя і "Відділ кадрів" (Personalsenat) Регіонального кримінального суду Відня, бажаючи полегшити навантаження на слідчого суддю, у багатьох випадках передавав іншим суддям справи, які зазвичай мали надходити до нього, в повній мірі користаючись для цього з діючого закону (в період між 1 і 30 червня 1959 р., з 1 грудня 1960 р. до 31 травня 1961 р., з 18 вересня 1961 р. до 31 липня 1962 р., в період між 1 жовтня і 31 грудня 1962 р. і між 15 травня і 30 вересня 1963 р.). Під час заслуховування Комісією слідчого судді в якості свідка, він фактично заявив, що якби не повинен був мати справу з кількома справами одночасно, розслідування справи Ноймайстера було би скорочене, але заощадженого часу було б настільки мало, що про нього не варто було б і згадувати.

При оцінці поведінки органів відповідальних за розслідування, Комісія, як стверджується, побудувала свої висновки на доказах зібраних слідчим суддею, без подальшої оцінки їх з юридичної точки зору. На думку Уряду, така оцінка показала б, що суддя і його помічники діяли з необхідною ретельністю і старанністю, хоча деяка затримка все одно була б неминуча, оскільки

двох головних звинувачених втекли за кордон, і було необхідно подати в міжнародний розшук щоб знайти їх.

В загальних рисах Уряд вважає, що було докладено всіх зусиль для прискорення розслідування. Це вказує на те, що судове переслідування яке стосувалося певних дій чи звинувачених було перерване або припинене згідно з розділами 57 (1) і 34 (2) Кримінально-процесуального кодексу. Він вважає, що в цьому відношенні не можна було зробити більше, ніж було зроблено. На його думку, різні злочини по справі були настільки тісно взаємопов'язані, що неможливо було виокремити справу Ноймайстера від справ інших звинувачених. Більше того, такі дії суперечили б юридичному принципу пов'язаності (Розділ 56 (1) Кримінально-процесуального кодексу) і насправді призвели б до затримки розгляду, бо суд був би зобов'язаний порівняти твердження всіх звинувачених, щоб перевірити їх правдивість.

26. Що стосується сьомого критерію, Уряд стверджує, що він не в праві давати будь-які критичні зауваження: він скаржиться, що Комісія не оголосила ніяких висновків на основі фактів, які, як вона вважає, вона виявила в своїй доповіді.

Зокрема, Уряд наполягає, що рішення від 8 січня 1964 р., яке ставить звільнення заявника в залежність від внесення застави в сумі двох мільйонів шилінгів, повністю відповідало статті 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції, оскільки існувала небезпека того, що він буде переховуватися від правосуддя, оскільки він, ймовірно, значно збагатився в результаті злочинів, за якими звинувачується.

За повідомленням уряду, якби Комісія правильно оцінила відповідні факти, то не могла б не визнати, що оспорюваний термін утримання під вартою був розумним.

27. З вищесказаного Уряд робить висновок, що, навіть якщо прийняти спосіб обраний Комісією, в цьому випадку неможливо виявити порушення статті 5 (3) (ст. 5-3), оскільки аргументи, які вказують на те, що термін утримання під вартою був розумним, набагато переважають ті, які вказують на протилежне. Стверджується, що це особливо вірно щодо критеріїв 4, 5 і 6, які є вирішальними в цій справі.

Уряд висловлює здивування, що Комісія не вказала, з якої дати, як вона вважає, термін затримання Ноймайстера став надмірним.

28. З точки зору Уряду, Комісія перевищила свої повноваження при розгляді питання про те, чи був Ноймайстер заслуханий в "розумний термін" відповідно до вимог статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції. Заявник сказав, що не подавав ніяких скарг в цьому відношенні і ця проблема не зіграла ніякої ролі на слуханні в липні 1964 р. про прийнятність заяви.

Крім того, Уряд вважає, що слова "розумний термін" означають одне і те саме в обох статтях, в яких вони з'являються, а саме в статтях 5 (3) і 6 (1) (ст. 5-3, ст. 6-1).

Термін, про який йде мова в статті 6 (1) (ст. 6-1), як стверджується, почався не з першого допиту Ноймайстера слідчим суддею (21 січня 1960 р.), а тільки тоді, коли перевага була віддана обвинувальному висновку (17 березня 1964 р.). Терміни "кримінальне звинувачення" і "звинувачення", як в континентальній, так і в англо-американській системі, насправді відносяться до правового акту прохання суду про вирішення чи є обґрунтованою підозра про вчинення особою карного злочину. Уряд зазначає, що відповідно до австрійського Кримінально-процесуального кодексу, тільки особа, щодо якої було подано обвинувальний акт, має право на слухання перед незалежним судом. На його думку прийняття тлумачення Комісією цього питання матиме результати, несумісні з цілями Конвенції: наслідком було б припинення переслідування до відкриття судового розгляду, тоді як кілька національних правових систем, зокрема, розділи 90, 189 і 227 австрійського Кримінально-процесуального кодексу, дозволяють це. Таке тлумачення буде також суперечити пунктам 3 (а) і 2 статті 6 (ст. 6-3-а, ст. 6-2); складно зрозуміти, як особа, проти якої розпочато дізнання або попереднє розслідування (Vorverfahren) може бути детально поінформована "про характер і причини звинувачення проти неї"; щодо принципу презумпції невинності, він застосовується виключно до особи, щодо якої висунуто кримінальне

звинувачення за змістом статті 6 (1) (ст. 6-1) - що сама Комісія повинна була засвідчити в багатьох випадках.

Уряд не поділяє точку зору висловлену Комісією, що період, згадуваний у статті 6 (1) (ст. 6-1), триває принаймні до визначення кримінального звинувачення судом першої інстанції. Він наполягає, що фактично, цей період закінчується, як тільки буде "заслуханий" звинувачений, тобто на початку судового процесу. Щодо цього Уряд підкреслює контраст між статтею 6 (1) і статтею 5 (3) (ст. 6-1, ст. 5-3), в якій міститься слово "jugée" ("судовий розгляд" в тексті англійською мовою). Він додає, що в англійській версії статті 6 (1) (ст. 6-1) укладачі Конвенції мали намір використати слова "для визначення" замість "у визначенні", якщо їхнім наміром було дійсно вимагати досягнення рішення за кожним звинуваченням в розумний термін.

Нарешті, Уряд скаржиться, що Комісія просто констатує, що деякі критерії, які вона застосовує по відношенні до статті 5 (3) (ст. 5-3) також справедливі для статті 6 (1) (ст. 6-1), не вказуючи, які конкретно факти на її думку підпадають під перше чи друге положення.

29. В питанні про австрійську процедуру розгляду клопотань про досудове звільнення, Уряд посилається на думку Комісії, що ця процедура не порушує статтю 6 (1) (ст. 6-1) чи статтю 5 (4) (ст. 5-4). Він зазначає, що Комісія завжди погоджувалась з обмеженим тлумаченням слів "громадянські права" ("droits de caractère civil"), що очевидно у всіх рішеннях Комісії. Проте, на відміну від Комісії, Уряд вважає, що Конвенція залишає визначення цих умов на розсуд муніципального права кожної країни-підписанта, і що держави не мають спільної думки з цього питання. Він просить суд про рішення з цього важливого питання.

30. На слуханні 13 лютого 1968 року Уряд зробив такі заяви.

"Чи був би суд такий ласкавий вирішити:

що заходи, вжиті владою Австрії, які є предметом заяви, поданої Фріцом Ноймайстером проти Австрійської республіки і звіту Європейської Комісії з прав людини від 27 травня 1966 р., згідно зі статтею 31 (ст. 31) Європейської конвенції про права людини, не суперечать зобов'язанням, які випливають з цієї Конвенції".

ЩОДО ЗАКОНУ

1. Суд просили вирішити, чи є Ноймайстер жертвою порушення Конвенції з боку австрійських судових органів в питаннях зазначених в тій частині його заяви від 12 липня 1963 р., яку Комісія визнала прийнятною 6 липня 1964 р. Ці факти стосуються відношення тривалості затримання Ноймайстера, який на момент подання своєї заяви вже безперервно протягом року утримувався під вартою, до тривалості розгляду справи проти нього і до обставин в яких були подані його клопотання про звільнення.

2. Положення Конвенції, які мають відношення до розгляду цих питань:

(a) щодо тривалості утримання Ноймайстера під вартою, стаття 5 (3) (ст. 5-3);

(b) щодо тривалості розгляду справи проти нього, стаття 6 (1) (ст. 6-1);

(c) щодо недотримання цього принципу "змагальності" при розгляді його клопотань про звільнення, статті 5 (4) і 6 (1) (ст. 5-4, ст. 6-1), або, можливо, обидві ці статті.

||

A. Питання про те, чи перевищив термін утримання Ноймайстера під вартою розумний термін, встановлений статтею 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції

3. Згідно зі статтею 5 (3) (ст. 5-3) "кожен заарештований або затриманий згідно з положеннями пункту 1 (c)" цієї статті (ст. 5-1-c) "має право", серед іншого, "на судовий процес в розумний термін або на досудове звільнення"; також передбачається, що "умовою звільнення може бути гарантія явки до суду".

4. Суд не вважає, що це положення надає судовим органам право вибору між залученням звинуваченого до судового розгляду в розумний термін і наданням йому тимчасового звільнення

під певні гарантії. Обґрунтованість часу, проведеного звинуваченим під вартою до початку судового розгляду має оцінюватись по відношенню до самого факту його затримання. До засудження, він повинен вважатися невинним, а відповідне положення, фактично, існує для того, щоб гарантувати його тимчасове звільнення, як тільки його подальше утримання під вартою перестася бути обґрунтованим. Крім того, саме такою є логіка, закладена в австрійське законодавство (стаття 190 (1) Кримінально-процесуального кодексу).

5. Аналогічним чином суд вважає, що при встановленні в конкретній справі чи не перевищує термін затримання звинуваченого розумної межі, пошук фактів за чи проти необхідності, яка випливає з суспільного інтересу, виправдання відходу від поваги особистої свободи покладається на національні судові органи.

Суд фактично був покликаний вирішити, чи був факт порушення Конвенції на підставі аргументів викладених в клопотаннях про досудове звільнення і фактів згаданих заявником в його клопотаннях.

6. В даній справі Ноймайстер відбув два періоди утримання під вартою, перший з 24 лютого 1961 р. до 12 травня 1961 р., тривалістю два місяці і сімнадцять днів, і другий з 12 липня 1962 р. до 16 вересня 1964 р., тривалістю два роки, два місяці і чотири дні.

За загальним визнанням, суд не може вирішувати чи перший термін відповідав Конвенції; адже навіть якщо припустити, що в 1961 році Ноймайстер скористався певними юридичними засобами і вичерпав їх, він не звертався до Комісії до 12 липня 1963 р., тобто, після спливу шестимісячного терміну, встановленого в статті 26 (ст. 26) Конвенції.

Тим не менше, цей період тримання під вартою був першим відходом від поваги особистої свободи, який Ноймайстер міг в принципі оскаржувати. У разі засудження, цей перший період зазвичай мав би відніматися від присудженого вироком суду терміну ув'язнення (розділ 55 (а) Кримінального кодексу Австрії); таким чином це б скоротило фактичну тривалість очікуваного тюремного ув'язнення. Тому це слід враховувати при оцінці обґрунтованості його подальшого утримання під вартою. Більше того, повідомляється, що австрійський уряд вирішив, що період, проведений Ноймайстером в ув'язненні після його другого арешту 12 липня 1962 р., має бути взятий до уваги судом, хоча його заява була подана до Комісії більш ніж через шість місяців після остаточного рішення за його першим клопотанням про тимчасове звільнення.

7. Австрійський уряд, однак, стверджує, що суд не може розглядати затримання Ноймайстера після 12 липня 1963 р., дня, коли він подав заяву, оскільки заява може стосуватися тільки фактів, які відбулися до цієї дати.

Суд вважає, що не може прийняти цю точку зору. У своїй заяві від 12 липня 1963 р. Ноймайстер скаржиться не на окрему дію, а скоріше на ситуацію, в якій він перебував протягом деякого часу, і яка мала тривати доти, доки не буде припинена рішенням про надання йому тимчасового звільнення, рішення, якого він даремно домагався протягом тривалого часу. Було б надзвичайним формалізмом вимагати, щоб заявник, який засуджує таку ситуацію, подавав нову заяву до Комісії кожного разу після прийняття остаточного рішення про відхилення запиту про звільнення. Це б впутало як Комісію, так і Суд в заплутане примноження судових розглядів, що б паралізувало їх роботу.

З цих причин, Суд встановив, що він повинен вивчити триваюче утримання Ноймайстера під вартою до його тимчасового звільнення 16 вересня 1964 р.

8. Що вражає в першу чергу при вивченні обставин другого затримання Ноймайстера є те, що, хоча його арешт 12 липня 1962 р. був спровокований нещодавніми заявами його співзвинуваченого Рафаеля, заявник, який вже був суб'єктом тривалого розслідування, не був повторно допитаний протягом п'ятнадцяти місяців, що минули в період між його другим арештом (12 липня 1962 р.) і закриттям розслідування (4 листопада 1963 р.). 21 січня 1963 р. він мав очну ставку з Рафаелем, але вона була перервана через кілька хвилин, і не була відновлена, попри те, що впливало з протоколу.

Такий стан справ вимагав особливої уваги з боку судових органів при розгляді клопотань Ноймайстера про його досудове звільнення.

9. Причина, на яку посилаються державні органи для виправдання своєї відмови в задоволенні клопотань про звільнення, була згадана в ордері про арешт від 12 липня 1962 р., а саме небезпека того, що Ноймайстер міг втекти і переховуватися, уникаючи появи перед судом, який повинен був розглядати його справу.

На думку судових органів, ця небезпека виникала в результаті тривоги, яку викликали у Ноймайстера заяви його співзвинуваченого Рафаеля під час його допитів в січні 1962 року і його очної ставки з Ноймайстером 10 і 11 липня 1962 р.; на їхню думку це настільки погіршило становище звинуваченого і збільшило як розмір збитків, відповідальність за які йому приписувалась, так і важкість очікуваного покарання, що у нього мала виникнути суттєва спокуса переховуватися від правосуддя і уникнути подвійної - цивільної і кримінальної - відповідальності.

Перші австрійські рішення знайшли підтвердження цієї небезпеки втечі в тому факті, що Ноймайстер, як повідомлялося, продовжив підготовку до своєї подорожі до Фінляндії після того, як йому стало відомо про погіршення його правового становища і після того, як слідчий суддя поінформував його, що в дозволі на поїздку було відмовлено.

10. Суд вважає зрозумілим, що в липні 1962 р. австрійські судові органи визнали зростання небезпеки втечі внаслідок побоювань Ноймайстера, які виникли у нього в зв'язку з новими заявами Рафаеля, щодо збільшення важкості кримінальної і цивільної відповідальності.

Проте небезпека втечі не може бути оцінена виключно на основі таких міркувань. Інші фактори, особливо ті, що стосуються характеру людини, її морального духу, її дому, заняття, її активів, її родинних зв'язків і всіх видів зв'язків з країною, в якій він переслідується за законом, можуть або підтвердити існування такої небезпеки втечі, або виставити її настільки малою, що вона не може виправдати утримання під вартою до суду.

Слід також мати на увазі, що небезпека втечі неминуче зменшується, оскільки час, проведений в ув'язненні збільшує ймовірність того, що термін утримання під вартою буде вирахований з терміну позбавлення волі якого особа може очікувати, якщо її визнають винною, що, ймовірно, зробить таку перспективу менш привабливою і зменшить спокусу втечі.

11. В даному випадку, контраргументи Ноймайстера щодо причин, вказаних австрійськими судовими органами на виправдання його попереднього ув'язнення, були узагальнені вище (виклад фактів, пункти 13, 14, 16 і 18). Заявник посилався, як в своїх клопотаннях, а також перед Комісією, на різні обставини, пов'язані з його влаштованим життям у Відні, які усувають для нього будь-яку спокусу втечі. Його пояснення щодо продовження підготовки до подорожі до Фінляндії підтверджуються вивченням документів справи і не були заперечені слідчим суддею в ході його заслуховування перед Комісією (виклад фактів, пункти 11, 12 і 14).

Слідчий суддя також визнав перед Комісією, що він особисто не вірив, що Ноймайстер мав намір переховуватися, щоб уникнути появи на суді (виклад фактів, п. 11). Така заява судді, який в ході тривалого розслідування, яке триває з 1959 року, мав би стати добре знайомим з заявником, звичайно, має якусь вагу.

12. Суд вирішив, що в цих обставинах небезпека того, що Ноймайстер намагатиметься уникнути появи в суді шляхом переховування від правосуддя, на жовтень 1962 року вже не є така велика, що надання гарантій довелося відкинути як досить неефективне, що згідно зі статтею 5 (3) (ст. 5-3) може створити умови для тимчасового звільнення з метою зменшення ризиків, які це за собою потягне.

Проте, саме такою була позиція австрійських судових органів, коли Ноймайстер вперше 26 жовтня 1962 р. запропонував банківську гарантію в сумі 200,000 або, в разі необхідності, 250,000 шилінгів (виклад фактів, пункт 14), вдруге, коли ця пропозиція була повторена 12 липня 1963 р. (виклад фактів, пункт 16) і навіть коли пропозиція застави була збільшена його адвокатом 6 листопада 1963 року до одного мільйона шилінгів (виклад фактів, пункт 18).

13. Суд не в змозі сформулювати думку щодо суми застави, яку можна було б реально вимагати від Ноймайстера. і він не відкидає ідею про те, що перші пропозиції могли бути відхилені як недостатні. Але він зазначає, що австрійські суди засновували свої розрахунки в основному на сумі збитків в результаті злочинів приписуваних Ноймайстерові, які він може бути змушений відшкодовувати. Збитки були такі, що, відповідно до даних рішень, пропозиція банківської гарантії не могла розглядатися (виклад фактів, пункти 14 і 16). Ця відмова з боку судових органів враховувати будь-які пропозиції застави з боку Ноймайстера ставали все менш і менш виправданими, чим ближче пропозиції підходили до суми, яку можна було обґрунтовано вважати достатньою, щоб забезпечити його поява в суді.

14. Коли принцип звільнення за умови внесення гарантії здавався прийнятним, розмір застави все одно залежав виключно від суми збитку, і послідовно зменшувалась з 2,000,000 до 1,750,000 і до 1,250,000 шилінгів, нарешті, будучи зменшеним 3 червня 1964 р. до суми одного мільйона шилінгів, які Ноймайстер міг надати тільки 16 вересня.

Це намагання прив'язати суму гарантії від затриманої особи виключно до суми збитку приписуваного йому, не відповідає статті 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції. Гарантії, передбачені цією статтею (ст. 5-3) призначені не для відшкодування збитків, а скоріше для забезпечення присутності звинуваченого на слуханні. Тож її сума повинна бути встановлена в основному шляхом посилання на нього, його активи і його відносини з особами, які повинні надати заставу, іншими словами, наскільки впевнено можна говорити, перспектива втрати застави чи дій проти гарантів у разі його неявки до суду буде виступати в якості достатнього стримуючого фактора, щоб розсіяти будь-яке бажання з його боку переховуватися від правосуддя. ¶

15. З цих причин, суд дійшов до висновку, що продовжене попереднє ув'язнення Ноймайстера, яке тривало до 16 вересня 1964 р., не є порушенням статті 5 (3) (ст. 5-3) Конвенції.

Б. Питання про те, чи слухання у справі проти Ноймайстера вийшли по тривалості за розумні часові межі, встановлені в статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції

16. Комісія вважає, що вона компетентна вирішувати, навіть в силу свого статусу, чи факти передані їй в заяві, свідчать про інші порушення Конвенції, крім тих, про які згадано в заяві. Це, звичайно, так, і те саме стосується суду, про що згадувалося в постанові від 1 липня 1961 р. у справі Лоулес [Lawless] (Публікації Суду, Серія А, 1960-61, стор. 60, пункт. 40). Але сумнівно чи виникло це питання в даній справі, оскільки стаття 6 (1) (ст. 6-1) була прямо згадана в документі, поданому заявником в липні 1963 року (виклад фактів, пункти 28 і 30). В будь-якому разі, оскільки йому були передані всі матеріали провадження проти Ноймайстера з часу пред'явлення йому звинувачення, суд вважає, що він повинен вивчити, так само як зробила Комісія, чи дійсно обставини справи свідчать про порушення статті 6 (1) (ст. 6-1).

17. Частина перша статті 6 (ст. 6-1) передбачає, що "при визначенні ... будь-якого кримінального звинувачення, кожен має право на ... розгляд його справи судом в розумний термін...".

18. Період, який повинен братися до уваги для перевірки того факту, чи було дотримане це положення, починається з дня, якого особі було висунуто звинувачення, бо в іншому разі не було б можливо визначити звинувачення, як це слово розуміється в Конвенції.

Суд зазначає, що Ноймайстерові було пред'явлено звинувачення 23 лютого 1961 року.

19. Стаття 6 (1) (ст. 6-1) далі вказує на кінцевий висновок, який визначає звинувачення; це може бути рішення, винесене апеляційним судом, коли такий суд виносить висновок по суті звинувачення. В цій даній справі висновок по суті звинувачення ще не виносився. Ноймайстер постав перед суддею 9 листопада 1964р., але рішення, винесене 18 червня 1965 р. закликало до вжиття подальших заходів розслідування, і 4 грудня 1967 р. провадження було повторно відкрите.

Само собою зрозуміло, що жодна з цих дат не може вважатися кінцевою для періоду, до якого застосовується стаття 6 (1) (ст. 6-1).

20. Те, що вже минуло більше семи років з моменту пред'явлення звинувачень без будь-якого визначення їх в судовому рішенні про засудження чи виправдання звинуваченого, безумовно, вказує на вийняtkово тривалий період, який в більшості випадків вважався б перевищенням розумного терміну, згаданого в статті 6 (1) (ст. 6-1).

Більше того, вивчення австрійським Урядом діяльності слідчого судді в період з 12 липня 1962 р. і закриття розслідування 4 листопада 1963 р. (Додаток IV доповіді Комісії), викликає серйозне занепокоєння. Мало того, що, як вже зазначав суд (пункт 8), протягом цих п'ятнадцяти місяців не відбулося жодного допиту Ноймайстера, ні будь-якої важливої очної ставки з іншими звинуваченими, чії заяви стали причиною другого арешту заявника, але в період між 24 червня 1963 р. і 18 вересня того ж року, суддя не допитував нікого з численних співзвинувачених чи свідків, і не проводив жодних інших заходів розслідування.

Нарешті, дійсно розчаровує той факт, що суд не зміг розпочатися до 9 листопада 1964 р., тобто рік після закриття розслідування, і навіть ще більше розчаровує те, що після такого тривалого розслідування, суд, після кількох місяців слухань, розпорядився продовжити розслідування, не тільки на основі тверджень звинуваченого Хубера, який зберігав мовчання до суду.

21. Проте, суд не вважає ці різні факти достатніми щоб стверджувати, що в даній справі був перевищений розумний термін передбачений статтею 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції.

Не викликає сумнівів, що справа Ноймайстера була надзвичайно складною через обставини, зазначені вище (виклад фактів, пункт 20). Наприклад, неможливо вважати австрійські судові органи відповідальними за труднощі, з якими вони зіткнулися за кордоном у виконанні своїх численних доручень (аргументи уряду, пункт 24). Необхідність очікування відповідей, ймовірно, пояснює затримку з закриттям розслідування, незважаючи на те, що в Австрії ніяких подальших заходів з розслідування проводитися не планується.

Хід розслідування, ймовірно, міг би бути прискорений, якби справа заявника була виокремлена від справ інших його співзвинувачених, але ніщо не вказує на те, що таке виокремлення було б сумісне з належним застосуванням правосуддя (аргументи Уряду, розділ 25, прикінцеві положення).

Також суд не вважає, що хід розслідування міг прискоритися, якби воно було доручене більш як одному судді, навіть якщо припустити, що це було б можливо юридично. Він також зазначає, що, хоча слідчий суддя фактично не міг бути звільнений від фінансових справ, якими він був зайнятий ще до 1959 року, багато інших справ, якими він мав би займатися, після цієї дати були передані іншим суддям (аргументи Уряду, пункт 25).

Крім того, слід зазначити, що турбота про швидкість розгляду не може виправдати заборону тим суддям, які в системі кримінального судочинства, що діє в континентальній Європі, несуть відповідальність за розслідування і перебіг судового процесу, від вжиття будь-яких можливих заходів, які здатні пролити світло на істинність чи хибність звинувачень (*Grundsatz der amtswegigen Wahrheitserforschung*).

Нарешті, очевидно, що затримки у відкритті і відновленні слухань були в значній мірі спричинені необхідністю надання юридичним представникам сторін, а також суддям, які займаються справою, часу на ознайомлення з історією справи, яка складається з двадцять одного тому приблизно по п'ятсот сторінок кожен, а також великої кількості інших документів (виклад фактів, пункт 19).

||

В. Питання про те, чи мало місце порушення принципу змагальності в розгляді запитів Ноймайстер про звільнення і чи в результаті була порушена стаття 5 (4) (ст. 5-4) або 6 (1) (ст. 6-1), чи, можливо, обидві ці статті (ст. 5-4, ст. 6-1)

22. Заявник стверджував, і це не заперечується урядом Австрії, що рішення про його утримання під вартою були винесені після того, як органи прокуратури були заслухані за відсутності заявника і його законного представника за їхнім письмовим проханням. Суд схильний вважати, що така процедура суперечить принципу змагальності, який, як в ряді рішень і висновків справедливо зазначає Комісія, входить в поняття справедливого судового розгляду (*procès équitable*) згаданого в статті 6 (1) (ст. 6-1). Проте, суд не вважає, що цей принцип можна застосувати до розгляду запитів про тимчасове звільнення.

23. Деякі члени Комісії знайшли аргументи на користь протилежної точки зору, висловлюючи думку, що такі прохання стосуються "громадянських прав і обов'язків", і що будь-яка справа, що стосується цих прав відповідно до статті 6 (1) (ст. 6-1) повинна отримати справедливий розгляд.

Цей аргумент не видається цілком обґрунтованим. Крім надмірно широкого визначення, якого він надає поняттю "громадянські права", межі яких Комісія намагалась зафіксувати в ряді випадків, слід зазначити, що засоби правового захисту, які стосуються утримання під вартою, безсумнівно належать до сфери кримінального права і що текст положення, на яке посилаються, чітко обмежує вимоги справедливого розгляду до визначення... будь-якого кримінального звинувачення, якого, очевидно, не стосуються вказані засоби правового захисту.

Крім того, стаття 6 (1) (ст. 6-1) не просто вимагає, щоб розгляд був справедливим, але й щоб він був публічним. Тому, неможливо стверджувати, що перша вимога стосується розгляду клопотань про звільнення без визнання того, що те саме стосується і другої. Крім того, публічність в таких питаннях не є в інтересах звинувачених, як це зазвичай вважається.

24. Також неможливо обґрунтувати застосування принципу змагальності до справи щодо утримання під вартою, посилаючись на статтю 5 (4) (ст. 5-4), яка, вимагаючи дозволу такої процедури, ставить умову, що вона повинна винесена на розгляд "суду". Цей термін означає тільки те, що орган, покликаний приймати рішення з цього питання, повинен мати статус судового органу, тобто, бути незалежним від виконавчої влади і сторін у даній справі; це жодним чином не стосується процедури, якої необхідно дотримуватися. Крім того, дане положення також встановлює, що рішення щодо таких правових механізмів повинні бути прийняті "швидко" (французький текст використовує трохи менш виразний термін "*à bref délai*"). Це чітко вказує на те, що має бути головною турботою в цьому питанні. Складання повного письмового протоколу або усне заслуховування сторін при розгляді таких правових механізмів було б причиною затримки, чого важливо уникати в цьому питанні.

25. З цих причин суд вважає, що процедура, якої дотримувалися австрійські суди при розгляді клопотання заявника про тимчасове звільнення не порушує ні статті 5 (4) (ст. 5-4), ні статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції.

НА ЦИХ ПІДСТАВАХ СУД

Одноголосно ухвалив, що мало місце порушення статті 5 (3) (ст. 5-3.) Конвенції;

П'ятьма голосами проти двох постановив, що не було ніякого порушення статті 6 (1) (ст. 6-1.) Конвенції щодо тривалості провадження проти заявника;

Одноголосно ухвалив, що не було порушення статті 5 (4) (ст. 5-4) чи статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції в процесі розгляду клопотань про тимчасове звільнення, поданих Ф. Ноймайстером; і

Постановляє, відповідно, що обставини справи вказують, в одному з трьох піднятих питань, порушення Австрійською республікою своїх зобов'язань, що випливають з Конвенції.

Вчинено французькою і англійською мовами (причому французький текст є автентичним), в Палаті прав людини в Страсбурзі двадцять сьомого дня червня, тисяча дев'ясот шістдесят восьмого року.

Г. Ролін, головуючий

М.-А. Ейсен,
заступник Секретаря від імені реєстратора

Судді А. Холмбек і М. Зекія вважають, що мало місце порушення статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції щодо тривалості провадження щодо заявника. Користуються правом відповідно до положень статті 51 (2) (ст. 51-2) Конвенції і пунктом 50 (2) Регламенту Суду, вони додають свої особливі думки до даної постанови.

Г. Р.
М.-А. Е.

ОСОБЛИВА ДУМКА СУДДІ ХОЛМБЕКА

Як було заявлено в рішенні суду, період, який повинен братися до уваги для перевірки того чи був дотриманий розумний термін, згадуваний в статті 6 (1) (ст. 6-1) у справі Ноймайстера почався 23 лютого 1961 р. Згодом, коли 9 листопада 1964 р. було відкрито слухання у справі, цей період тривав більше трьох років і восьми місяців. На мою думку, цей період був занадто довгим, і тому я згоден з Комісією (доповідь від 27 травня 1966 р., шістьма голосами, з вирішальним голосом головуючого, до шести) в тому, що в цій справі була порушена стаття 6 (1) (ст. 6-1). 18 червня 1965 р. процес був відкладений, і справа повернута слідчому судді. Судовий процес був відновлений 4 грудня 1967 р. Матеріалів поданих до суду, на мій погляд, недостатньо для того, щоб з'ясувати чи ця подальша затримка означає порушення статті 6 (1) (стаття 6-1) Конвенції.

ОКРЕМА ОСОБЛИВА ДУМКА СУДДІ ЗЕКІЯ

Я не зміг розділити думку моїх вчених колег в їх висновку, що у справі Ноймайстера не було порушення статті 6 (1) (ст. 6-1) Європейської конвенції з прав людини з боку австрійської влади.

Я пропоную коротко розглянути мої причини для особливої думки. Оскільки виклад фактів, а також аргументів і пропозицій, що охоплюють ті, які мають відношення до статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції, був включений у вже оголошеному основному рішенні суду, мені не доведеться ще раз їх тут наводити.

23 лютого 1961 року Ноймайстерові було пред'явлене звинувачення у важкому шахрайстві згідно з відповідними статтями Кримінального кодексу Австрії. Шахрайство охоплювало кілька мільйонів шилінгів. Заявник двічі утримувався під вартою, що в цілому складає термін два роки, чотири місяці і двадцять один день. Перший період розпочався 24 лютого 1961 р., тобто на наступний день після того, як йому було висунуто звинувачення, і закінчився 12 травня 1961 р. Другий період розпочався 12 липня 1962 р. і закінчився 6 вересня 1964 р. Того дня він був звільнений під заставу. Розгляд у суді першої інстанції по суті тих злочинів, в яких він був початково звинувачений, почався 9 листопада 1964 року і після кількох місяців засідань розгляд

було відкладено на невизначений термін для подальшого розслідування. Він був відновлений 4 грудня 1967 р. і до цього дня слухання у цій справі не було завершено.

Понад сім років пройшло відколи Ноймайстер був вперше звинувачений і він досі не отримав рішення про винесення обвинувального або виправдовувального вироку.

Хоча розслідування було закрито 4 листопада 1963 р., судовий розгляд не розпочався до 9 листопада 1964 р., а протягом п'ятнадцяти місяців до 1 листопада 1963 року, спостерігалась помітна розслабленість з боку слідчих органів.

Стаття 6 (1) (ст. 6-1) говорить: "При визначенні ... будь-якого кримінального звинувачення, кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи в розумний термін незалежним і безстороннім судом, діючим на підставі закону". Пункт 2 тієї ж статті (ст. 6-2) говорить: "Кожна особа, звинувачена у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинною доки її вину не буде доведено за законом".

Слова "в розумний термін", які згадуються в першому абзаці статті 6 (ст. 6-1), і слова "вважається невинним" з останнього цитованого пункту, безумовно, не позбавлені практичного значення.

Це була, поза сумнівом, винятково складна справа, що вимагала тривалого розслідування і тривалої процедури отримання речових доказів з-за кордону. Стверджується, що заявником було вчинено ряд злочинів, до яких разом з ним причетні ще ряд осіб.

Незважаючи на труднощі, що виникли в ході підготовки і представлення справи, я не можу себе переконати - навіть допускаючи деякі затримки викликані необхідністю тривалого розслідування і складністю здобування доказів - що такий тривалий період і затримка між датами початкового звинувачення Ноймайстера і датою закінчення процесу над ним, яка поки невідома, може вважатися сумісним з буквою і духом тільки що процитованої статті 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції.

В демократичному суспільстві, утримувати людину в напрузі і душевному стражданні протягом семи років і більше, в стані невизначеності і незнання що її чекає, з супутніми поневіряннями для нього і його родини в бізнесі і суспільстві, на мій погляд, є явним порушенням права, гарантованого йому відповідно до статті 6 (1) (ст. 6-1). Безсумнівно, бажано, і судова адміністрація теж вимагає цього, що суд повинен прагнути дізнатися істину, всю істину, особливо в кримінальній справі, але з огляду на надзвичайно запізнений розгляд, не до кінця зрозуміло чи це допоможе чи суперечитиме цілям правосуддя. В таких справах, якщо у суддів є сумніви, було б краще приймати рішення на користь особи.

Тому, беручи до уваги обставини цієї справи, у мене немає сумнівів, що австрійська влада порушила статтю 6 (1) (ст. 6-1) Конвенції.

This translation from English
Цей переклад, з англійської мови
into Ukrainian has been made correctly.
на українську мову, виконано вірно
Head of Translation Department
Керівник департаменту перекладів
of the Centre of Translations and Services

Центру перекладів та послуг
Belyaev Vadim Vasilyevich

Беляєв Вадим Васильович

Translator : Yuliia Tarasenko

Перекладач Тарасенко Юлія Юріївна

Diploma: CE № 32519426

Диплом: CE № 32519426

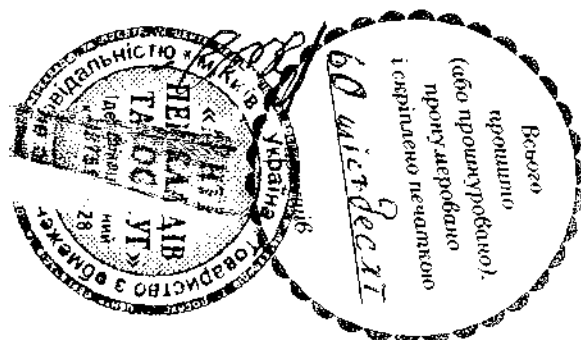

лип. 11, 16 / 11 лип. 16 р.

ЦЕНТР ПЕРЕКЛАДІВ

УНІКА

237 37 55 WWW.UNIKA.IN.UA

L'agence de traduction «UNIKA», Web :

www.unika.in.ua

Агенція перекладів «Уніка», тел: GSM

+38063 237 51 57

Translation Agency «Unika», tel.GSM

+38067 231 22 55

Übersetzungsagentur «UNIKA», Fax:

(38044) 248 94 72

La Agencia de traducciones «UNIKA», tél.

(38044) 237 51 57

翻译局 «Unika»,

(38044) 237 37 96

电话号码 :

Агентство переводов „Уника“, E-mail:

rus@unika.in.ua